

til at konferere Prof. A. P. Berggreen den filosofiske Doktorgrad honoris causa. Diplomet overrakte denne ved hans Guldbryllup d. 6. Marts s. A.

V. Akademiske Højtideligheder.

Med Hensyn til den ved kgl. Resol. 28. Novbr. 1877 bifaldte Forandring i Reskr. 23. Decbr. 1837 II b om Universitetets Fest til Erindring om Reformationens Indførelse, maa henvises til det foran Side 1 ff. bemærkede, hvor ogsaa er omtalt de Forhandlinger, der da førtes om videre Forandringer med Hensyn til Universitetsfesterne.

VI. Videnskabelige Samlinger.

I. Den botaniske Have.

a. Museumsbygningens Opførelse.

Under Overslagene over de Udgifter, der vilde medgaa til Anlægget af en ny botanisk Have var selvfølgelig ogsaa indbefattet Udgiften til Opførelsen af en botanisk Museumsbygning. Paa Planen over den nye botaniske Have var der afsat en bestemt Plads som den hensigtsmæssigste, paa hvilken Museumsbygningen kunde lægges; men, som allerede i Aarb. f. 1873—75 S. 114—15 berørt, Planen blev krydset derved, at Nedrivningen af Gothersgadens Mølle, der netop stod paa denne Plads, blev udsat. Vanskelighederne bleve imidlertid foreløbig skaffede til Side, idet det efter en Forhandling mellem Ministeriet og Komiteen for den botaniske Haves Flytning blev vedtaget at vente med Museumsarbejderne til Foraaret 1873 som den yderste Termin, til hvilken disse Arbejder kunde udsættes, uden at forandre den lagte Haveplan, se i øvrigt Aarb. f. 1873—75 l. c.

Til Brug ved Finanslovforslaget for 1872—73 begjærede Ministeriet, der ønskede, at der toges Hensyn til de før og under Forhandlingerne i Rigsdagen fremkomne Bemærkninger, nye Overslag og Tegninger til Museumsbygningen. Saadanne Overslag udarbejdedes derefter af Bygningsinspektør, Etatsr. Hansen, og indsendtes af Komiteen under 18. Oktbr. 1871 til Ministeriet. Museumsbygningen kalkuleredes her til 57,525 Rd. (det tidligere Overslag lød paa 31,580 Rd.). Forøgelsen i Overslaget, bemærkede Komiteen, var en nødvendig Følge af den Udvidelse, som det fra alle Sider var erkjendt, at der maatte gives Arkitektens tidligere Udkast til denne Bygning. Man havde omhyggelig bestræbt sig for at undgaa alt overflødig. Ved Anvendelsen af brandfrie Konstruktioner i alle Dele af Bygningen vilde den og dens værdifulde Indhold være sikret mod Ødelæggelse ved Ildsvaade uden væsentlig Forøgelse i Udgiften. Da der senere opstod Spørgsmaal om, hvorvidt en Reduktion i Overslaget var mulig, erklærede Komiteens Formand, Kapt. Jacobsen (30. Decbr.), at Rummene i Museet vare beregnede med den største Nejjagtighed og med saa strængt Hensyn til Økonomi, at Bygningen ikke kunde gjøres mindre uden at blive forfejlet. Ved dens Udstyr var al Luxus undgaaet, og Arkitektens Overslag var derved allerede reduceret betydelig. Skulde Udgiften yderligere reduceres, maatte man gjøre det ydre endnu simplere, liget et sædvanligt københavnsk Vaaningshus, af Mursten, uden Cement-

puds, Pilastre, Baand osv., hvorved der maaske kunde spares 5 à 6000 Rd. Kunde Bygningen opføres i en samlet Entreprise efter Licitation, var det ikke umuligt, at der kunde spares noget i Overslagssummen.

Efter Sagens Behandling i Rigsdagen begjærede Ministeriet under 15. Marts 1872 af Komiteen til Brug ved Finanslovsforslaget f. 1873—74 en fuldstændig Oversigt over samtlige tilbage staaende Arbejder og de dertil paaregnede Udgifter. Komiteen anmodede derfor Etatsr. Hansen om at gjøre Udkast til en ny Plan. Denne bad sig imidlertid fritaget derfor, og Arkitekterne Dahlerup og O. Petersen udarbejdede da efter Komiteens Anmodning en Plan til Museumsbygningen. Ved under 30. Sept. s. A. at gjøre Indberetning herom, bemærkede Komiteen med Hensyn til Museet og de øvrige Bygninger, at da det af en gjentagen omhyggelig Overvejelse fremgik, at det ikke var muligt at foretage nogen Reduktion i Dimensionerne af disse Bygninger, hvori ethvert Rum var afpasset saa nøjagtig som muligt efter den Brug, som skulde gjøres deraf, forsøgte Komiteen at opnaa en Besparelse paa den betydeligste af disse Bygninger, Museet, ved at foreslaa en anden, simplere Bygningsstil, hvorved tillige Planens Mangel paa Lys i flere Lokaler kunde afhjælpes. Komiteen anbefalede Arkitekterne Dahlerup og Petersens Plan til Udførelse, da denne fuldkommen afhjalp de oven nævnte Mangler, og i det hele var særdeles tilfredsstillende. Det nye Overslag, for hvilket Aarets Material- og Arbejdspriser vare lagte til Grund, lød som Følge heraf paa en større Sum end det forrige (Museet 70,500 Rd.); men da Forskjellen mellem de nu værende og forrige Aars Priser udgjorde mindst 15%, vilde den nye Plan dog forholdsvis blive lidt billigere end den ældre.

I en Skrivelse til Ministeriet af 24. Apr. 1873 gjorde Komiteen, i Anledning af den under Finanslovens (1873—74) anden Behandling i Folketinget foretagne Afstemning*), opmærksom paa de uundgaelige og i flere Retninger beklagelige Følger, der vilde være forbundne med en kortere eller længere Standsning af de nu halvt fuldendte Arbejder og særlig med en Udsættelse af Museumsbygningens Opførelse. I Anledning af den Opfattelse, der i Betænkningen fra Folketingets Finansudvalg var gjort gjældende med Hensyn til Komiteens Udførelse af det den paalagte Hverv, bemærkede Komiteen, at den ganske sikkert vedkjendte sig den Anskuelse, at de „særskilt sagkyndiges“ Fordringer til det nye Institut selvfølgelig havde været mere vejledende for Komiteen ved Afgjørelsen af Spørgsmaalet om, hvad der var væsentligt og nødvendigt, end almindelige og uden Paa-visning af Grunde fremsatte Forslag af formentlig usagkyndige om Besparelser paa forskjellige Poster. Derimod afviste Komiteen den Paastand, „at de finansielle Hensyn vare stillede i anden Række“; thi den var sig bevidst at have søgt paa enhver Maade at indskrænke Udgifterne til det mindst mulige inden for Grænsen af, hvad den maatte anse for væsentlig nødvendigt, ja endog foretaget Reduktioner i visse Poster, hvor det var yderst tvivlsomt, om det kunde forenes med en fornuftig Økonomi (f. Ex. ved at ombytte det paatænkte Jærngitter med et lavere og langt mindre varigt Træstakit m. m.). Men Komiteen vilde have paadraget sig et stort Ansvar, dersom den ved Planen til et Anlæg, der var beregnet paa en ube-

*) Folketinget fastholdt 325,000 Rd. som Maximum for Anlægssummen for hele Haven, medens Komiteen havde anslaaet Udgifterne til 370,000 Rd.

stemmelig Fremtid, der skulde repræsentere en Videnskab, hvis rask fremskridende Udvikling med Sikkerhed kunde ventes om føje Tid at ville gjøre uafviselige Krav gjældende, der endelig var bestemt til at rumme Samlinger af stadig voxende Omfang, og som krævede en særlig omhyggelig Behandling, vilde have undladt at tage passende Hensyn til disse forventede fremtidige Udvidelser ved at indskrænke Rumforholdene til, hvad der for Øjeblikkets Tarv kunde betegnes som det mindst mulige, eller til Samlingernes uskadede Bevarelse ved at anvende Materiale af mindre varig Art. Erfaring fra den ældre Have havde tilstrækkelig vist, hvor uhenigtsmæssigt, Tid spildende og ufordelagtigt i pekuniær Henseende det var, naar et Institut af denne Art ved idelige Udvidelser af Areal, Tilbygninger og dermed forbundne Omflytninger samt kostbare Reparationer maatte bøde paa Mangler ved det oprindelige Anlæg.

Komiteen var fuldt overtydet om, at Fremtiden vilde give den Ret i den her udtalte Synsmaade. Skulde Folketinget fremdeles fastholde 325,000 Rd. som Maximum, vilde den beklagelige Følge heraf være en Forandring af den lagte Plan, hvorved Arbejderne paa Museumsbygningen vilde udskydes endnu et Aar. Med denne betænkelige Eventualitet for Øje henlede Komiteen Opmærksomheden paa de betydeligste Ulemper, som deraf vilde følge.

For at sikre de Samlinger, der skulde opbevares i Museumslokalerne, mod at beskadiges af Fugtighed, var det klart, at der vilde behøves en rigelig Tid til Bygningens fuldstændige Udtørring, efter at den var færdig. Det var derfor oprindelig paatænkt, at Museet, efter at Grunden var tilstrækkelig forberedt, skulde være bygget allerede i det første Aar, hvilken Plan, som bekendt, dog maatte opgives som Følge af Magistratens Vægning ved at sløjfe Møllebastionen ved Gøthersgade. Allerede denne Udsættelse af et Aar var lidet heldig, i Betragtning af, at det var Komiteen paalagt, ved Anlægsplanen at tage Hensyn til, at Fraflytningen fra de ældre Lokaler kunde ske senest i Foraaret 1875. Efter den for Aaret 1873 foreslaaede Arbejdsplan vilde Terminen dog ikke være blevet overskredet; men en yderligere Udsættelse af Museets Paabegyndelse vilde gjøre det umuligt at iværksætte Samlingernes Overflytning til den oprindelig fastsatte Tid. Afleveringen af den ældre Haves Terræn til Finansministeriet vilde da selvfølgelig lide en Udsættelse, idet det ikke var tilstrækkeligt at bevare Bygningerne, i hvilke Forelæsningerne holdtes, Samlingerne og Bibliotheket opbevaredes og det botaniske Studium dyrkedes, indtil det nye Museum kunde tages i Brug, men der ogsaa i denne Mellemtid maatte sørges for Bevarelse af i det mindste en Del af Haven for at have noget Materiale af levende Planter ved Haanden, saa meget mere som det maatte erindres, at Væxthusene ventedes rømmede allerede i 1874, og man fra den Tid af altsaa var henvist udelukkende til Frilandsplanter.

At en slig Opsættelse af det ældre Areal Aflevering, betragtet fra et væsentlig finansielt Synspunkt, vilde medføre et betydeligt Tab for Statskassen, var tilstrækkelig indlysende, hvortil kom, at en midlertidig Bibeholdelse af den ældre Have med tilhørende Bygninger vilde foranledige forskjellige Udgifter, som burde tages med i Betragtning, nemlig Lønning til en Medhjælper og Arbejdere, som kunde besørge den ældre Haves Drift, og til en Opsynsbetjent, som maatte bo paa Stedet for at føre Tilsyn med samtlige Lokaler, naar Gartneren flyttede over til den nye Have. Forskjellige Reparationsarbejder ved de brøstfældige Bygninger maatte ogsaa paaregnes, dersom Mellemtilstanden skulde være i længere Tid, og

samlige disse Udgifter i Forening med Rentetabet vilde udgjøre et ikke ringe aarligt Beløb.

Men selv bortset fra den rent økonomiske Side af Sagen var der forskjellige andre Omstændigheder, vedkommende det botaniske Studium og Midlerne til dets Fremme, der talte højt og afgjørende mod en Forlængelse af den nu værende Overgangstilstand, og blandt disse fremhævede Komiteen særlig følgende.

De ofte gjentagne Klager over den ældre botaniske Haves Utilstrækkelighed og det stadig voxende Ønske om dens Flytning gjaldt ikke alene den øjensynlige Mangel paa Plads til de levende Planter i Friland og Væxthuse, men ogsaa og i endnu højere Grad de uheldige Vilkaar, hvorunder Samlingerne af forskellig Art vare stillede, og som gjorde disses rette og fulde Brug for Videnskaben umulig. Mangel paa Plads i Forening med Lokalernes u hensigtsmæssige Indretning havde bevirket, at mange værdifulde Samlinger havde maattet henligge ubenyttede, til Dels ikke udpakkede, til Dels sammentrængte i en saadan Grad, at Adgangen til deres Benyttelse hindredes; at derhos den tilsigtede Adgang for et større Publikum til Havens Samlinger under de stedfindende Forhold ikke havde kunnet realiseres, var en Selvfølge. Denne Mangel paa tilstrækkelig rummelige og vel indrettede Lokaler havde ogsaa gjort jævnlige Omflytninger nødvendige, hvorved megen Arbejdskraft var gaaet tabt; at mange Gjenstande maatte lide Skade ved en sliq Sammenstuvning og gjentagen Omflytning, laa i Sagens Natur, og flere af Lokalerne, f. Ex. Doubletværelset, vare saa overfyldte, at en Forlængelse af en saadan Tilstand maatte anses for ligefrem uforsvarlig.

De her paapegede Mangler og Ulemper, hvorom enhver ved et flygtigt Besøg i Havens Lokaler kunde overbevise sig, vare dog især følelige for de botaniske studerende og ganske særlig for Havens Funktionærer, hvis Tid kunde og burde anvendes paa en for Videnskaben mere frugtbringende Maade, end med at udfinde Midler til at raade Bod paa de talrige materielle Vanskeligheder. Naar dertil endnu føjedes, at saa vel Forelæsningssalen som Arbejdsværelserne for Havens Embedsmænd og de besøgende vare dels for smaa, dels slet indrettede, antog Komiteen, at det vilde være indlysende, at saa uheldige Forhold maatte ønskes forbedrede snarest mulig, og at en Forlængelse af Overgangsperioden nødvendig maatte medføre betydelige Tab for Videnskaben.

Men havde den hidtil værende Tilstand været byrdefuld og Tid spildende for Havens Funktionærer, vilde dette i endnu højere Grad blive Tilfældet i den Periode, der vilde hengaa, efter at Havens Beplantning og Væxthusplanternes Overflytning var tilendebragt, men inden Museet kunde tages i Brug. En Samarbejden under disse Betingelser mellem Havens forskjellige Afdelinger vilde blive overordentlig vanskelig, og blandt de talrige Ulemper, der vilde følge med en Adskillelse af Materialet og Arbejdskræfterne paa to forskellige Steder, nævnedes Komiteen eksempelvis følgende: En af Direktørens vigtigste Forretninger i Havens Tjeneste bestod i Plantearternes sukcessive Bestemmelse. Dette under almindelige Forhold betydelige Arbejde, til hvis Udførelse der krævedes et stort videnskabeligt Apparat af Bøger og Samlinger, vilde selvfølgelig blive i høj Grad forøget i de første Aar efter den nye Haves Anlæg, da et stort Antal Arter vare erhvervede saa vel til Udplantning i Friland som til Væxthusene, og blandt disse mange vare uden Navne, mange urigtig benævnedes. Men saa længe Bibliothek og Samlinger endnu henstode i de ældre Lokaler, vilde det blive nødvendigt at foretage Planternes Be-

stemmelse paa det Sted, hvor disse uundværlige Hjælpe midler fandtes, og der maatte altsaa paaregnes en stadig og næsten daglig Transport af levende Planter fra det ene Sted til det andet, saa meget mere som ogsaa en stor Del af de Planter, der skulde bruges ved Forelæsninger, Øvelser og Studier, nu maatte hentes fra den nye Have og særlig fra Væxthusene. At denne stadige Transport var baade skadelig for Planternes Konservation, Tid spildende og bekostelig, var en Selvfølge.

Komiteen var overbevist om, at Ministeriet vilde finde de fremførte Argumenter for Haveanlæggets fuldstændige og hurtige Fuldførelse berettigede, og vilde nødig opgive Haabet om, at ogsaa Rigsdagen vilde komme til den Erkjendelse, at en fortsat Fastholden ved en tidligere Finanslovs Ordlyd vilde gjøre det umuligt, med den forlangte Indskrænkning af Overslaget at fuldføre Arbejdet og derhos nødvendiggjøre en Opsættelse af Arbejdernes planmæssige Gang, til Tab saa vel for Statskassen som for Universitetets Kasse, og til stor Skade for Videnskaben. En Eftergivelse af Fordringens Strængthed vilde gjøre den danske Rigsdag Ære og gjøre det muligt at skabe et Anlæg, der svarede til Videnskabens nødvendige Fordringer, og kunde ventes at ville blive til Glæde og Belæring for hele Folket.

Under 17. Maj tilskrev Ministeriet imidlertid Komiteen, at det vel erkjendte Vægten af det fra Komiteens Side fremførte, men at det, saaledes som hele Situationen var blevet i Folketinget, havde maattet anse det for aldeles unyttigt at forsøge paa der at vinde Anklang for denne Anskuelse, ligesom det ikke havde fundet det rigtigt i Landstinget at søge de enkelte Positioner i Finansloven forandrede. Som Sagen nu forelaa, stod der for Ministeriet kun tilbage at anvende Bevillingen (130,000 Rd.) til at fuldføre Arbejderne med selve Haveanlægget med Væxthuse og Tilbehør saa vel som de 3 mindre Bygninger, hvori Havens Funktionærer maatte bo, naar Haven toges i Drift, saaledes at dette var færdigt til Brug i Foraaret 1874, og at udsætte Paabegyndelsen af de øvrige Arbejder — derunder Museumsbygningen —, som ikke kunde udføres for de 130,000 Rd., til næste Finansaar. Ministeriet beklagede ikke mindre end Komiteen at maatte slaa ind paa den saaledes antydede Vej, hvorved Fuldførelsen af det hele Arbejde blev udskudt mindst 1 Aar, men betvivlede ikke, at Komiteen med samme Nidkærhed og Interesse vilde fremme Sagen, om hvis heldige Fuldførelse Ministeriet ikke havde opgivet Haabet, men var rede til ved næste Finanslovsforslag at gjenoptage Forhandlingerne.

Ved Skrivelse af 27. Febr. 1874 paalagde Ministeriet derefter Bygningsudvalget for den nye botaniske Have at gjøre Planen for Museumsbygningen til Gjenstand for en fornyet Undersøgelse, navnlig med Hensyn til det Spørgsmaal, om det overhovedet lod sig gjøre at foretage nogen Indskrænkning i de af Komiteen beregnede Rumforhold, saaledes som disse vare fremstillede paa den af Bygningsinspektør, Etatsr. Hansen i 1871 udarbejdede Plan til Museumsbygningen.*) Ministeriet begjærede fremdeles meddelt saadanne Oplysninger om Museumsbygning-

*) Folketingets Finansudvalg vilde nemlig bringe i Forslag, at den af Ministeriet til Fuldførelse af den nye botaniske Have f. 1874—75 begjærede Sum af 95,000 Rd. nedsattes med 25,000 Rd., idet det holdt sig forvisset om, at Museumsbygningen meget forsvarelig vilde kunne opføres for 50,000 Rd.

gens forskellige Afdelinger, som havde været bestemmende for Komiteen ved Beregningen af disses Størrelse i den i sin Tid udarbejdede Plan, og som kunde tjene til Vejledning ved Bedømmelsen af, hvorvidt en Reduktion af Bygningens Størrelse, der kunde have nogen kjendelig Indflydelse paa Anlægssummen, var tilraadelig eller forsvarlig. For at gjøre denne fornyede Undersøgelse saa alsidig og omhyggelig som muligt, paalagde Ministeriet de botaniske Docenter, Dr. Didrichsen og Dr. Warming at træde sammen med Komiteen for at drøfte Muligheden af en Reduktion.

Efter at de i Henhold hertil anstillede Undersøgelser vare tilendebragte, gjorde Komiteen herom Indberetning til Ministeriet under 8. Marts 1874. Komiteen bemærkede, at ligesom den i sin Tid havde udarbejdet de til Grund for Museumsplanen af 1871 liggende Beregninger saa omhyggelig som muligt og saa økonomisk, som det med Nutidens og Fremtidens Krav for Øje kunde forsvares, og ligesom den i Skrivelse til Ministeriet af 30. Sept. 1872 havde udtalt, at „det var fremgaaet af en gjentagen omhyggelig Overvejelse, at det ikke var muligt at foretage nogen Reduktion i Dimensionerne af Museumsbygningen, idet ethvert Rum var afpasset saa nøjagtig som muligt efter den Brug, som skulde gjøres deraf“, saaledes maatte ogsaa det særlig i denne Anledning forstærkede Bygningsudvalg ved at gennemgaa Enkelthederne i Museumsplanen, enstemmig udtale den Overbevisning, at ingen som helst Indskrænkning i den hele Bygnings Størrelse kunde foretages, uden at man vilde paadrage sig det Ansvar, at man i en ikke fjærn Fremtid maatte foretage Udvidelser ved Hjælp af bekostelige Tilbygninger, der, for at bringes i hensigtsmæssig Forbindelse med den oprindelige Bygnings Lokaler, vilde kræve en hel Omdannelse af disse. Samtlige mindre Lokaler vare beregnede til det mindst mulige Rumfang, og hvad de større Rum angik, vilde det være indlysende, at det ikke vilde være forsvarligt at beregne disse paa kun at rumme det Indhold, der for Øjeblikket havdes, idet Samlinger af den Art, hvorom her var Tale, ikke kunde afsluttes vilkaarlig paa et hvilket som helst Tidspunkt, men krævede med Nødvendighed en stadig Forøgelse for at kunne opfylde saa vel den strængere Videnskabs Fordringer som den Opgave, ved Videnskabens Hjælp at sprede Belæring i videre Kredse. Ligesom ved hele den øvrige Haves Indretning, krævede ogsaa en vel forstaaet Økonomi ved Museets Anlæg at beregne et passende Rum til fremtidig Tilvæxt, og Komiteen var overbevist om, at dette var saa begrænset, som det fornuftigvis burde være. Komiteen gennemgik derefter samtlige Værelser i Museumsbygningen og ved at overveje, hvorvidt der i Planen for denne var tildelt hvert især den passende Størrelse, var Komiteen kommet til den Overtydning, at medens der for enkelte Værelsers Vedkommende kunde være Tvivl, om Pladsen vilde være tilstrækkelig, hvilket dog kunde afhjælpes ved at foretage en Omlægning af enkelte Rum inden for den givne Ramme, var det ikke muligt med fremtidige Udvidelser for Øje at foreslaa en Indskrænkning af, end sige helt udelade noget af de paa Planen angivne Rum.

Ministeriets Forslag om Bevilgelsen af 95,000 Rd. til Fuldendelsen af Anlægget af den nye botaniske Have blev imidlertid ikke antaget, og Summen nedsattes til 70,000 Rd., idet Udvalget fremdeles fastholdt, at en Museumsbygning maatte kunne tilvejebringes for 50,000 Rd. Ministeriet tilskrev derfor under 11. Juli 1874 den konstituerede Direktør for Haven, at det, saa lidet rimeligt det end var, at man med den nævnte Sum kunde skride til Udførelsen af Arbejdet paa en Maade, som

kunde kaldes forsvarlig, dog ansaa det for nødvendigt at gjenoptage en Forhandling om Sagen. I saa Henseende maatte der skjælnes mellem de Fordringer, der fra et videnskabeligt Standpunkt gjorde sig gjældende, og dem, som nærmest berørte Sagens materielle Side. Med Hensyn til det første Punkt anmodede Ministeriet ham om i Forening med Docenterne Didrichsen og Warming samt den botaniske Gartner nærmere at overveje, om det maatte vise sig muligt at foretage saadanne Reduktioner i den en Gang lagte Plan, at de, naar Videnskabens Tarv ikke derved skulde skydes til Side, kunde føre til en Besparelse i Udgiften af nogen større Betydning. I sidst nævnte Henseende anmodede Ministeriet ham om at opfordre Arkitekterne til paa ny at gennemgaa deres Forslag og Planer for derefter at afgive en Erklæring om, hvorvidt de efter de noget forandrede Prisforhold og ved en Reduktion paa de Materialier (f. Ex. Træ i Stedet for Jærn), der vare paatænkte brugte, eller paa Forsiringer (Beton for Sandsten o. desl.) maatte antage det muligt at nedbringe Overslagene. Ministeren tilføjede, at det, saafremt Arbejdet ikke lod sig fremme ad oven nævnte Vej, agtede at lade afholde en Licitation over Byggearbejdet, og at det derfor maatte være forberedt paa med et kort Varsel at kunne forelægge Udkast til Konditionerne for samme saa fuldstændig detaillerede, som Øjemedet krævede.

Prof. Langes Svar var dateret d. 14. Avg. Han meddelte, at saa vel han som Docenterne Didrichsen og Warming fremdeles fastholdt, at ingen som helst Indskrænkning i Værelsernes tidligere opgivne Rumforhold kunde tilraades, og at man altsaa ikke vilde kunne vente ad denne Vej at opnaa Besparelser. Han meddelte derefter, at Arkitekterne havde udarbejdet et nyt Overslag over Anlægsudgifterne for Museumsbygningen, beregnet efter Øjeblikkets Priser. Heraf fremgik, at den betydeligste Besparelse, som kunde bringes i Forslag, nemlig Ombytning af Jærnbjælker med Træbjælker, dels ikke vilde beløbe sig til mere end c. 5,000 Rd., altsaa kun en ringe Brøkdel af den hele forventede Reduktion af Anlægssummen, dels i en ikke ringe Grad vilde forøge Brandfaren, hvorfor han i Betragtning af Bygningens Bestemmelse, at rumme store og kostbare Samlinger, erklærede sig enig med Arkitekterne i at fraraade denne Forandring i Planen. Flisegulv var kun beregnet i Vestibulen, og at forandre dette til Betongulv, vilde næppe være hensigtsmæssigt, da det kun vilde føre til forøgede Vedligeholdelsesomkostninger i Fremtiden og ikke, paa Grund af sin ringe Udstrækning, have nogen synderlig Indflydelse paa Overslaget. En Reduktion, grundet paa en simplere Byggeplan kunde næppe faa noget synderligt Omfang, i hvilken Anledning Arkitekterne oplyste, at det hele til Forsiringer beregnede Beløb kun var 2000 Rd. Endelig bemærkede Arkitekterne, at der for Øjeblikket ikke var Sandsynlighed for en Besparelse, frembragt ved billigere Priser paa Materialier eller Arbejdsløn; de havde tvært imod ved en omhyggelig Revision af det tidligere Overslag fundet, at de for nærværende Tid gængse Priser paa Mursten, Tømmer og Arbejdsløn krævede en Forhøjelse af Overslaget med 6000 Rd., saaledes at Overslagssummen nu blev 76,500 Rd. i Stedet for tidligere 70,500 Rd., alt under Forudsætning af, at den tidligere Byggeplan fastholdtes, og at der ikke indtraadte kjendelige Forandringer i Prisforholdene. Prof. Lange meddelte sluttelig, at Arkitekterne mundtlig havde erklæret sig villige til paa Grundlag af den af dem udarbejdede Byggeplan at gjøre et Udkast til Licitations Konditioner, saafremt dette maatte blive forlangt.

Efter Ministeriets Paalæg lod den konstituerede Direktør for Haven foretage en Opmaaling af den ældre botaniske Haves Lokaler, for at der kunde anstilles en Sammenligning mellem de Rum, hvorover der for Øjeblikket kunde disponeres, og de for den nye Museumsbygning foreslaaede. Herom gjorde han under 23. Juni 1875 Indberetning til Ministeriet. Han henlede Opmærksomheden paa, at der til flere Lokaler i den nye Museumsbygning ikke fandtes tilsvarende i de ældre Bygninger, og disse Lokaler, hvortil der længe havde været en meget følelig Trang, kunde altsaa ikke blive Gjenstand for nogen Sammenligning. Disse udgjorde i alt 1071 □ Al. Hvad de øvrige Lokaler angik, for hvilke i Regelen en betydelig Udvidelse var nødvendig, stillede Forholdet sig saaledes, at der i den ældre Have dertil var medgaaet 1302 □ Al., medens der i den nye Bygning krævedes 1697 □ Al. Prof. Lange bemærkede i øvrigt, at en Beregning af, hvor megen Plads der vilde behøves til Opstilling af de Sager, der allerede nu havde, men som af Mangel paa Plads maatte henstaa i Kasser eller Pakker uden at kunne anbringes, ikke lod sig gjøre med endog tilnærmedesvis Nøjagtighed; men naar man derhos saa hen til alle Samlingernes eventuelle Forøgelse i en ubestemt Fremtid, syntes en Forøgelse af Rum, der var kun lidt over det dobbelte af det tidligere, aldeles ufuldstændige Lokale, at være det mindst mulige, naar Samlingerne skulde bevares uskadede og komme Videnskaben og et større Publikum til gode. Saa vel Anlægskomiteen som de tilkaldte botaniske Docenter havde ogsaa steds været enige om, at det ikke kunde forsvares at foretage nogen som helst Reduktion i Rummenes Størrelse, saaledes som de i Byggeplanen vare foreslaaede.

Paa Finansloven af 1875—76 bevilgedes atter 100,000 Kr. til Opførelse af Museumsbygningen. Efter de forgjæves Forsøg, Ministeriet i 1874 havde gjort paa at lade foretage saadanne Indskrænkninger eller Forandringer i Planen, at Bygningen kunde opføres for den bevilgede Sum, ansaa Ministeriet det for unyttigt at gjøre et nyt Forsøg i samme Retning med den foreliggende Plan. Derimod tilskrev Ministeriet under 6. Juli 1875 den konstituerede Direktør for den botaniske Have, at det ønskede at forelægge en anden Arkitekt den Opgave, at udkaste Tegnning med Overslag til en Museumsbygning, som tilfredsstillende de nødvendige Fordringer, der maatte gjøres til Bygningens Soliditet, Rumfang og indre Indretning, for den bevilgede Sum af 100,000 Kr. Ministeriet anmodede derfor Prof. Lange om, efter Raadførelse med Docenterne Didrichsen og Warming, at forfatte en udførlig Oversigt over de Lokaler, der skulde findes i den nye Bygning, med Angivelse af den særlige Benyttelse, der skulde gjøres af ethvert enkelt. Til Vejledning maatte opgives de nærmere Data, som bestemte Rumfanget, Beliggenheden og Beskaffenheden af de enkelte Lokaler, saasom for Avditorierne Tilhørernes formentlige Antal, for Lokalet for de mikroskopiske Øvelser de særlige Betingelser med Hensyn til Størrelsen og Lyset, for Lokalerne til Samlingerne i bestemte Maal og Tal, hvad der skulde opstilles af Skabe, Reoler m. v. til at optage saa vel, hvad der allerede nu havde i Samlingerne, være sig enten i ordnet Tilstand eller endnu henstaaende indpakket i Kasser, som hvad der vilde behøves for en rimelig Udvidelse af Samlingerne i en passende Fremtid o. s. v. Tillige maatte det bemærkes, om Kjælderrummene lode sig anvende til Opstilling af nogen Samling og da hvorledes. For at indskrænke de Lokaler, der skulde være brandfrie, til det nødvendige, maatte det særlig opgives, hvilke disse Lokaler vare, saa-

ledes at en Del af Bygningen særlig kunde beregnes paa dette Øjemed og den kostbarere Jærnkonstruktion bespares for de Dele af Bygningen, hvori dette Hensyn ikke i særlig Grad gjorde sig gjældende.

Under 17. Juli udtalte Prof. Lange sig udførlig om de af Ministeriet opstillede Spørgsmaal. Denne Skrivelse sendtes af Ministeriet til Bygningsinspektøren, Etatsraad Hansen, med Anmodning om ved Sagens yderligere Behandling fra hans Side at tage muligst Hensyn til de deri fremsatte Ønsker, uden at dog dette Hensyn derfor skulde være det afgjørende.

Efter at yderligere Forandringer i Planen vare gjorte, er Bygningen derefter blevet opført ved Murmester Fussing og Indflytningen sket i Vinteren 1876, se neden for.

b. Budget for Museet.

Under 3. April 1876 anmodede Konsistorium den konstituerede Direktor for den botaniske Have om at tage under Overvejelse, hvilke personlige Kræfter Arbejdet ved det nye Museum, som det forudsatte vilde blive taget i Brug i Finansaaret 1877—78, vilde gjøre Krav paa, samt fremkomme med de Forslag, han i saa Henseende maatte finde Anledning til, idet det erindrede om, at Kand. Kjærskous Ansættelse som Bibliothekar og Assistent ved Haven i Følge Ministeriets Skrivelse af 19. Jan. 1876*) var blot midlertidig, fordi man havde forudsat, at der først, naar det nye Museum skulde tages i Brug, kunde tages endelig Bestemmelse om Arbejdets Krav og Fordeling. Som Svar herpaa modtog Konsistorium en Erklæring fra Prof. Lange, dateret d. 14. Maj, hvilken Erklæring det under 18. s. M. tilstillede det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, idet det opfordrede Fakultetet til at ytre sig derom, og tillige begjærede en særlig Udtalelse om, hvorvidt den Forudsætning var rigtig, at Museet vilde kunne tages i Brug i det ommeldte Finansaar. Da det derhos under denne Forudsætning tillige maatte overvejes, hvilke Udgifter der vilde være at anslaa paa Finanslovudkastet til Museets materielle Fornødenheder, saasom Brændsel og Gas, men Konsistorium ikke troede at burde opfordre Prof. Lange, hvis Konstitution som Direktør for Haven skulde hæves fra Udløbet af Maj Maaned, til at erklære sig angaaende Spørgsmaal, der ikke vilde vedkomme hans Funktionstid, opfordrede det Fakultetet til snarest muligt at tilvejebringe det fornødne Materiale i saa Henseende ved Prof. bot. Didrichsen, der fra 1. Juni vilde overtage Havens Direktion, hvorhos det udtalte, at det for at fremme Sagens Behandling vilde være hensigtsmæssigt, om denne vilde konferere om Spørgsmaalene med Kvæstor. Under 31. Maj indsendte derefter Fakultetet en Udtalelse fra Prof. Didrichsen, med den Bemærkning, at Fakultetet, skjønt der ikke syntes at være synderlig Forskjel paa de to Professorers Forslag med Hensyn til den personlige Arbejdskraft, og skjønt det ikke saa sig i Stand til at gjøre nogen væsentlig Indvending mod det gjorte Overslag, dog ikke formaaede i det enkelte at dømme om disse Sager, da Prof. Didrichsen var ndblevet i et til d. 31. Maj ansat Fakultetsmøde til denne Sags Behandling, og Fakultetet saaledes havde været ganske uden Vejledning, baade med Hensyn til Forskjelligheder i Mening og med Hensyn til den endelige Ordning og Benyttelse af Museet under den nye Direktør.

Konsistorium indsendte under 9. Juni disse Aktstykker til Ministeriet, og

*) Univ. Aarb. 1875—76 S. 57—58.

gjorde Indberetning om Sagens Gang. Det bemærkede, at det under de foreliggende Omstændigheder heller ikke kunde udtale nogen Mening om de fremkomne Forslag, men maatte indskrænke sig til at sammenstille disse.

De personlige Arbejds kræfter, der gjordes Krav paa, vare:

1. En Bibliothekar med fast Ansættelse og en Begyndelsesløn af 2000 Kr. (Prof. Langes Forslag) eller 2100 Kr. (Prof. Didrichsens Forslag) samt Udsigt til Alderstillæg. Med Hensyn til de Forretninger, der skulde henlægges til denne Funktionær, var der nogen Uoverensstemmelse mellem de foreliggende Udtalelser. Kand. Kjærskou oppebar nu i alt 2072 Kr. aarlig.
2. En Assistent, der foruden Arbejdet i Haven skulde overtage Museumsarbejdet, navnlig Tilsynet med Herbarierne. Der foresloges fast Ansættelse og en Løn af 1200 Kr. Kand. Samsøe-Lund nød nu for Arbejdet i Haven alene 600 Kr.
3. Til Medhjælp ved Universitetslærernes Arbejde foresloges af Prof. Lange 1000 Kr., af Prof. Didrichsen 500 Kr., idet det efter den sidst nævntes Udtalelser kun var Dr. Warming, der vilde behøve Medhjælp til Undervisningen for Farmaceuter.

Til Museets materielle Fornødenheder anslog Prof. Didrichsen: til Brændsel 800 Kr., til Gas 100 Kr. Uden for det regelmæssige foreslog Prof. Didrichsen endelig, at der til Fuldstændiggjørelse af Rummenes Montering maatte søges bevilget for næste Finansaar en Sum af 11,328 Kr.)*

Konsistorium bemærkede sluttelig, at Prof. Lange til sin Udtalelse i denne Sag havde knyttet Bemærkninger og Forslag med Hensyn til den hensigtsmæssige Ordning af Havens fremtidige Bestyrelse. Konsistorium troede ikke at burde tage Anledning af de foreliggende Budgetspørgsmaal til at udtale sig om disse Spørgsmaal, men henstillede til Ministeriet, om det maatte ønske dem tagne under nærmere Overvejelse af Konsistorium.

Prof. Langes Erklæring lyder saaledes:

Den meget indskrænkede Plads i de ældre Lokaler havde bevirket, at man havde været nødt til at sammentrænge paa det mindst mulige Rum det Stof, der skulde opstilles, eller, — naar Forholdene ikke en Gang tillode en Opstilling, — at lade meget henligge indtil videre i Magasin, ligesom man ogsaa af Mangel paa Plads havde maattet indskrænke Erhvervelsen af nye Gjenstande mere end ønskeligt. Der havde altsaa længe været en øjensynlig Trang til Forøgelse af Materialet, og for flere Afdelingers Vedkommende til en fuldstændig Omordning af det allerede opstillede, for at gjøre dette lettere tilgængeligt og mere overskueligt. Idet nu de nye og udvidede Rumforhold i de nye Lokaler tillode i det mindste for en Tid at raade Bod paa disse Mangler, vilde der i længere Tid kræves betydelig foretaget Arbejde for at bringe Samlingerne paa et til Videnskabens Fordringer mere svarende Standpunkt end hidtil. Flere Afdelinger vilde endog, som neden for

*) Oprindeligt var hertil ansat 5000 Kr.; men Ministeriet tillod under 22. Marts 1876, at dette Beløb suppleredes med, hvad der kunde bespares af Flyttekontoens 3000 Kr. Saa vel den tidligere konstituerede Direktør som Prof. Didrichsen androg paa, at en fuldstændig Montering, der vilde beløbe sig til 18,328 Kr., maatte søges bevilget. Ministeriet resolverede imidlertid, at det for 1876—77 maatte forblive ved Anvendelsen af de nævnte 5000 Kr. + Resten af de 3000 Kr. Prof. Didrichsen androg derfor paa, at der for Finansaaret 1877—78 maatte søges bevilget det manglende Beløb 11,328 Kr.

paavist, blive at danne mere eller mindre fra nyt af, og da der med Samlingernes Udvidelse og hensigtsmæssigere Opstilling turde haabes at ville følge en Tiltagen af Besøgene i og Benyttelsen af Museets forskjellige Afdelinger, vilde den heraf følgende Forøgelse af Arbejdskræfterne ikke indskrænke sig til den nærmeste Fremtid; men det maatte ventes, at der fremdeles stadig vilde blive Brug for et ikke lidet større Personale end hidtil.

Til Orientering i Museets forskjellige Afdelinger gav han en kort Meddelelse om enhver af disse, deres Bestemmelse, nu værende Tilstand samt, hvad der maatte anses for passende Fordringer med Hensyn til deres fremtidige Udvidelse.

1. Bibliotheket.

Det bestod af c. 13,000 Bind, og var en af de største og fuldstændigste særlig botaniske Bogsamlinger i Evropa, idet kun forholdsvis faa botaniske Haver havde været saa heldige som vor, at den for Studiet uundværlige Samling af botaniske Værker var anbragt i selve den botaniske Haves Lokaler. Benyttelsen af Bibliotheket havde været i stadig Tiltagende, og de besøgendes Tal vilde sandsynligvis efterhaanden yderligere forøges, saa at de hidtil fastsatte Udlaanstider (3 Timer hver anden Dag) mulig vilde vise sig utilstrækkelige. Foruden at være tilstede paa bestemt Tid for at besøge Udlaanet, havde Bibliothekaren fremdeles at sørge for nye Bøgers Modtagelse, Registrering, Indbinding, Stempling og Indordning. Som extraordinære Arbejder, der faldt paa den nærmeste Tid, maatte desuden nævnes Flytningen fra det ældre til det nye Lokale, Opstilling og delvis Omordning af Bøgerne og dernæst Udgivelsen af en trykt Katalog. En saadan havde nemlig længe været savnet, og Forarbejderne hertil vare for største Delen tilstede; men den endelige Ordning af Titelsedlerne og Korrekturlæsning af Bogfortegnelsen vilde kræve ikke ubetydeligt Arbejde.

Bibliothekforretningerne, derunder indbefattet Bestyrelsen af Havens Arkiv, vilde formentlig kunne bestrides med c. 2 Timers dagligt Arbejde, saa at der vilde blive levnet Bibliothekaren, hvis Hovedvirksomhed maatte ønskes knyttet til den botaniske Haves Tjeneste, Tid til at kunne paataage sig ogsaa andre Arbejder i samme.

2. Herbarierne.

Den Plan for disses Ordning, som har været fulgt i den ældre Have, var paatænkt i det væsentlige at skulle lægges til Grund ogsaa i den nye, og følgende Herbarier vilde altsaa foreløbig blive holdt sondrede: a) det almindelige Herbarium, b) det mellemamerikanske (Liebmann, Ørsted), c) det europæiske, d) det danske, e) det arktiske og f) Samlingerne af kryptogame Planter. Det første Arbejde for Herbariernes Vedkommende vilde være den ved Overflytningen fra den ældre Have foranledigede Revision og til Dels Indordning i nye Skabe. Hertil vilde end videre i den nærmeste Tid komme Indlemmelsen af de betydelige Samlinger, der af Mangel paa Plads hidtil havde henligget i Magasintilstand, hvilket Arbejde tillige med den stadig tilbage vendende Interkalering af det efterhaanden tilkommende Stof, hvormed var forbundet Etikettering, Paahæftning o. desl. mere mekaniske Arbejder, optog megen Tid og krævede stor Nøjagtighed. Men det vigtigste Arbejde paa Herbariernes Omraade bestod i Arternes kritiske Undersøgelse og Bestemmelse. For de under c-e nævnte Afdelinger vare Bestemmelserne paa det nærmeste fuldendte, og her vilde altsaa kun være at sørge for Interkalering af det nye Stof; for Afdeling b var Arbejdet næppe halvt færdigt og maatte stadig fortsættes i en længere Aarrække, ligesom der for Afdeling f endnu var meget tilbage at arbejde. Men især for det almindelige Herbariums (a) Vedkommende stod meget endnu tilbage af Arbejde, før denne Samling til fulde kunde opfylde sin Bestemmelse som videnskabeligt Apparat. Bearbejdelsen, som maatte ske familievis, havde hidtil fornemmelig været udført af Havens Direktør; men en enkelt Mands Kræfter vare langt fra tilstrækkelige til dette omfattende Arbejde, og han anbefalede derfor højlig, at der ansattes en Assistent, der, foruden at føre det almindelige Tilsyn med samtlige Herbarier, tillige efter Aftale med Direktøren kunde paataage sig Bearbejdelsen af bestemte Familier i det almindelige Herbarium saa vel som af levende Planter af de tilsvarende Familier i Haven. Til den samme Assi-

stent burde derhos overdrages Ordningen af Havens Doubletsamling, for at denne kunde benyttes til Uddeling mellem Havens Korrespondenter. Dette Arbejde, som ikke hidtil havde kunnet fremmes af Mangel paa Arbejdskræfter, men som var af særlig Vigtighed for Herbariets stadige Forøgelse ved Bytning, var det magtpaaliggende at faa udført i den nærmeste Fremtid. Han mindede om, at Haven besad et ret betydeligt Doubletmateriale, som maatte ønskes bragt Videnskaben til gode i større Udstrækning end hidtil. Kun af de Liebmannske Samlinger vare enkelte Doubletter uddelte; men foruden disse fandtes der Planter fra Galathea-Expeditionen, fra Ostindien (Voigt, Wallich), fra de vestindiske Øer (Krebs, Eggers o. fl.), fra Grønland (J. Vahl) o. s. v. Han antog foreløbig, at mindst 3 Timers dagligt Arbejde af Assistenten Aaret rundt, foruden hvad Direktøren forudsattes at præstere, vilde behøves, for at de her nævnte Arbejder kunde skride regelmæssigt frem.

3. De øvrige Samlinger.

a. Samlinger af Vedstykker, tørre Frugter, Frø o. desl. I denne Afdeling vilde en saa godt som fuldstændig Omordning og Opstilling blive nødvendig, dels paa Grund af, at Materialet, der hidtil havde været utilbørlig sammentrængt i Skabene, nu burde fordeles paa en mere overskuelig Maade, dels fordi der vilde blive at indskyde en stor Mængde Stykker, som havde været tilstede uden at kunne finde Plads, eller som nu, da Pladsen tillod det, vilde søges erhvervet ved Indsamling eller ved Bytning med Havens Korrespondenter. Men det var desuden paatænkt at udvide denne Afdeling, som hidtil næsten udelukkende havde været beregnet paa at tjene Systematiken, til ogsaa at omfatte Gjenstande af teknisk eller økonomisk Interesse, hvilke vilde blive at indordne i systematisk Rækkefølge med de tilsvarende Raastoffer af Planteriget. Disse Arbejder med tilhørende Bestemmelse og Etikettering vilde kræve en betydelig Arbejdstid af vedkommende Funktionær, som meget mere som en længe paatænkt Udsondring af Doubletter til Brug for Studiesamlingen, til Bytning med fremmede Instituter og til Gaver for Skoler i Danmark burde forbindes hermed.

b. Samlingen af Plantedele eller Præparater i Spiritus. I denne vilde ikke alene et jævnligt Tilsyn være nødvendigt, for at Præparaterne ikke skulde mangle Spiritus; men der vilde, ligesom i den foregaaende Afdeling, kræves et betydeligt Suppleringsarbejde, idet der foruden det allerede tilstede værende, men ikke indordnede Stof stadig burde indsamles og præpareres nye Gjenstande, som maatte etiketteres og indordnes, hvortil ofte en nøjere videnskabelig Granskning var nødvendig. Ogsaa vilde det være ønskeligt, at der blev udarbejdet haandskrevne Fortegnelser over de i disse tvende Afdelinger (a og b) opbevarede Gjenstande, idet en slig Oversigt over Samlingernes Indhold i høj Grad vilde lette Brugen af samme. Arbejdet i disse 2 Afdelinger, som næppe vilde kunne bestrides med mindre end 3 daglige Arbejdstimer, burde formentlig paa Grund af Stoffets Ensartethed henlægges under en og samme Konservator, som da vilde kunne fordele Arbejdstiden efter Samlingernes Behov.

c. Specialsamlinger. Herunder hørte: 1) en Studiesamling, bestemt til Lærernes og de studerendes Studier og Ovelser. Til en saadan var vel et Grundlag tilstede, men ufuldstændigt og ikke tilstrækkelig sonfret fra den systematiske Hovedsamling. Studiesamlingen vilde derfor blive at danne saa godt som fra nyt af, dels ved Udsondring af enkelte Stykker fra Hovedsamlingen, dels ved Udvalget af Doubletforraadet og af, hvad der ved Indsamling i Haven eller andetsteds kunde skaffes til Veje. Det forudsattes, at vedkommende Universitetslærer vilde forestaa denne Samlings Indretning efter den af ham lagte Plan for dens Brug i Studiets og Undervisningens Tjeneste; men hertil vilde kræves Bistand af yngre botaniske Kræfter. Det samme gjaldt ogsaa om 2) Samlingen for farmakologisk Botanik, der vilde blive at bestyre af Læreren i farmaceutisk Botanik. Da ogsaa denne Samling maatte dannes fra nyt af, vilde her ligeledes jævnlige blive Brug for Assistance. 3) Den palæontologiske Samling, hvis Ordning i sin Tid blev begyndt af afdøde Prof. Ørsted, havde siden hans Død henstaaet, uden at Bearbejdelsen var blevet fortsat. Det vilde være saare ønskeligt, om Arbejderne ved denne Samling, hvortil et eget Lokale var beregnet i den nye Bygning, maatte blive fortsat og Samlingen opstillet paa en til dens videnskabelige Betydning og

Benyttelse svarende Maade; men hertil krævedes et specielt Studium og ikke lidet Arbejde, hvorfor det burde paaregnes lønnet med et passende Honorar, saafremt man kunde være saa heldig at vinde en Botaniker, der særlig beskæftigede sig med denne Retning af Videnskaben.

4. De levende Planter.

I saa Henseende henviste han til, hvad oven for er bemærket om Nødvendigheden af, at der blev ansat en Assistent, som kunde yde Direktøren Bistand ved Bestemmelsen saa vel af Herbarierne, som af det store Antal levende Planter, der især i de første Aar maatte undersøges. Til dette Øjemed havde der paa Finansloven for 1876—77 været bevilget et Honorar til en yngre Botaniker; men det vilde være ønskeligt, at der gaves en saadan Assistent fast Ansættelse. Uagtet det nemlig var en Selvfølge, at Hovedarbejdet ved Planternes Bestemmelse maatte tilfalde Direktøren, vilde der ogsaa i Fremtiden blive rigelig og stadig Brug for Assistance, og det vilde da formentlig være rettest at tildele Assistenten Herbariernes Bestyrelse under Direktørens Tilsyn. Kun under Forudsætning af, at der blev oprettet en saadan Assistentplads, turde Revisionen af Havens Planter ventes fremmet saaledes, at i en nogenlunde nærliggende Fremtid det længe følte Savn af en Fortegnelse over Havens levende Planter kunde blive afhjulpet. De ældre Fortegnelser vare for længst ubrugbare — den seneste, ikke fuldstændige var fra 1847 ved Schouw, den sidste fuldstændige var Hornemanns Hortus Hafniensis 1815 —; men lige siden Havens Flytning blev besluttet, havde det steds været paatænkt, at der snarest muligt efter den nye Haves Anlæg skulde begyndes paa Udarbejdelsen af en saadan Fortegnelse, som meget vilde lette Benyttelsen af det i Haven værende Materiale og blive kjærkommen for mange, naar den blev udgivet i Trykken. Ogsaa en (haandskreven) Fortegnelse over Herbariernes Indhold maatte ønskes udarbejdet af den eventuelle Assistent, til Brug ved Afbenyttelsen af denne Art Samlinger.

5. Fysiologiske Forsøg.

Det mindre Lokale, der var indrettet til Brug herfor, vilde formentlig være tilstrækkeligt, saa længe Plantefysiologien ikke var etableret som Hovedfag med en særlig Docent, saaledes som det var Tilfældet med flere fremmede Universiteter. Saafremt imidlertid en saadan Post maatte blive oprettet ved vort Universitet, maatte det nu værende Lokale ventelig udvides, og hertil var der beregnet Plads; men først da vilde der blive at træffe nærmere Bestemmelse om, i hvilken Udstrækning der burde tildeles en eventuel Lærer i Plantefysiologi Assistance af yngre Kræfter. Prof. Lange indskrænkede sig derfor til at bemærke, at vedkommende Lærer, som nu vilde anstille fysiologiske Forsøg, og dertil behøvede Bistand, indtil videre formentlig vilde kunne faa saadan Hjælp af yngre Botanikere mod et mindre Honorar, som tillige med Vederlaget for Assistance, ydet Lærerne i andre Øjemed (se foran: Studiesamling, farmakologisk Samling o. s. v.) kunde søges bevilget paa hvert Aars Finanslov efter den paa Havens Budget gjorte Berægnelse over Beløbets Størrelse.

Prof. Lange fremsatte derefter sine foran i Konsistoriums Skrivelse omtalte Forslag, og tilføjede til Sammenligning en Oversigt over Personalet i nogle af de større botaniske Haver i Evropa. Han bemærkede herved, at vist nok nogle af de neden for nævnte Instituter vare større end vor botaniske Have, men at dog denne sidste i det hele Haveanlæg og i Museets Omfang og Betydning kunde maale sig med eller endog overgik flere af disse, og i hvert Fald nærmere maatte sammenholdes med de her nævnte end med de mindre Universitetssteders botaniske Haver, som vare af langt mindre Omfang, udrustede med færre Pengemidler, og derfor ogsaa havde et mindre Personale.

Berlin:	3 Professorer i Botanik (deraf 1 Direktør for den botaniske Have, 1 anden Direktør, 1 Bestyrer af det fysiologiske Institut), 1 Konservator, 1 Assistent.
München:	2 Professorer i Botanik (deraf 1 Direktør for den botaniske Have, 1 Konservator for Museet), 1 Konservator for Herbarierne.
Wien:	3 Professorer i Botanik (deraf 1 Direktør for den botaniske Have),

- 1 Konservator for Museet, 1 Konservator for Herbarierne, 1 Direktør for det agrikult.-fysiol. Laboratorium.
- Prag: 3 Professorer i Botanik (deraf 1 Direktør for den botaniske Have, 1 Direktør for det fysiologiske Institut), 1 Assistent ved Herbarierne.
- St. Petersburg: 2 Professorer i Botanik ved Universitetet, 1 Direktør for den botaniske Have, 1 anden Direktør, 1 Bibliothekar, 2 Konservatorer. Desuden 2 Professorer i Botanik ved det medicinske Akademi.
- Bruxelles (jardin des plantes): 1 Direktør for Haven, 1 anden Direktør, 1 Konservator for Herbarierne, 1 Konservator for de palæontologiske Samlinger, 3 Assisterter (aides naturalistes). Desuden 1 Professor i Botanik ved Universitetet.
- Paris (jardin des plantes): 3 Professorer i Botanik, 3 Assisterter (aides naturalistes), 1 Konservator for Herbarierne. Desuden særlige Professorer i Botanik ved faculté des sciences, ved faculté de médecine og faculté de pharmacie etc., samt 1 Assistent og 1 Præparator ved det fysiologiske Laboratorium.
- Firenze: 1 Direktør for den botaniske Have og det fysiologiske Museum, 3 Konservatorer for Herbarier og Museum.
- London (Kew garden): 1 Direktør for Haven, 1 anden Direktør, 4 Konservatorer for Herbarierne, 1 Konservator for Museet. Desuden særskilte Professorer i Botanik ved Universitetet, ved den farmaceutiske Skole og ved forskjellige Hospitaler o. fl. Instituter.

Ved de fleste af disse og andre botaniske Haver fandtes ikke et særskilt botanisk Bibliothek (i alt Fald med Undtagelse af et mindre Haandbibliothek); men denne øjensynlige Fordel for vor Have foranledigede forøget Trang til Arbejds-kraft i denne bestemte Retning. Derimod havde vi ikke hidtil besiddet et fysiologisk Institut med særlig Bestyrer og Assistent, hvilket dog formentlig ikke burde lade længe vente paa sig. Det var derfor, naar man saa hen til Tidens Krav, til vort nye Haveanlægs store Omfang og Betydning og til de tilsvarende Forhold ved andre beslægtede Instituter i Udlandet, øjensynligt, at en ikke ubetydelig Forøgelse saa vel af Lærerpersonalet, som af de Kræfter, der særlig skulde staa i Havens Tjeneste, ikke turde udsættes ret længe, dersom man vilde, at det nye Institut skulde udvikle sig paa en heldig Maade.

I Forbindelse med denne Sag ytrede Prof. Lange, der skulde fratænde sin 25aarige Virksomhed i den botaniske Haves Tjeneste d. 1. Juni, sig om et for Havens Fremtid og særlig ogsaa for Museet vigtigt Spørgsmaal, nemlig Havens Bestyrelse. Med Hensyn til denne havde han i oven staaende Fremstilling holdt sig til det nu bestaaende Forhold uden at gaa ind paa dettes Hensigtsmæssighed. Han havde imidlertid stedse forudsat som en Selvfølge, at det, efter at den nye Have var færdig til at tages fuldstændig i Brug, vilde blive taget under omhyggelig Overvejelse, under hvilken Form dens Bestyrelse fremtidig skulde indrettes. Den nu trufne Bestemmelse — der, saa vidt han vidste, var truffet, uden at de forskjellige Anskuelser havde faaet Lejlighed til at komme til Orde —, at Bestyrelsen af Haven overdroges til den normerede Professor i Botanik, var vist nok en Tilbagevenden til et tidligere Forhold, men efter hans fulde Overbevisning hverken ønskeligt eller tidssvarende, navnlig naar dertil var knyttet den Forpligtelse for Professor botanices at være Direktør for Haven uden særskilt Vederlag.

Allerede Direktoratet for den ældre Have var ansvarsfuldt og anstrængende; men saa vel Ansvar som Arbejde vilde under Havens nu værende Dimensioner blive saa betydelig forøgede, at en passende og ikke ganske ringe Løn herfor syntes at være en uafviselig Fordring. Den hidtil gjældende Bestemmelse herom, som dog havde været suspenderet siden 1856, skyldtes uden Tvivl den Tid, da Direktøren havde Embedsbolig i Haven, idet Friboligen da betragtedes som Vederlag for Direktørens Arbejde; men da nu ingen Embedsbolig var tilstede, vilde det være aldeles utilraadeligt ikke at søge denne Bestemmelse ophævet.

Ved det større Antal botaniske Haver — tidligere ogsaa ved vor — havde det vist indtil nu været almindeligt, at en af Universitetslærerne i Botanik, oftest den ældste af disse, naar der var flere, tillige var Direktør for Haven. Men i

Nutiden gik de fleste Botanikeres og navnlig de betydeligste Universitetslæreres Studier især i Retning af Plantefysiologi, anatomisk Morfologi eller speciel Mykologi, og disse lige saa omfattende og anstrængende som i videnskabelig Henseende vigtige Studier maatte i Regelen fjærne deres Dyrkere fra det, som til alle Tider maatte antages at ville blive et Hovedpunkt ved de botaniske Havers Bestyrelse, nemlig den botaniske Systematik og Bestemmelsen af det store Apparat af levende og i Herbarierne opbevarede Planter, hvorfor en Deling af Arbejdet vistnok mere og mere vilde gjøre sig gjældende, navnlig i de større botaniske Haver. Det maatte derhos bemærkes, at man ikke uden videre kunde gaa ud fra den Forudsætning, at en dygtig Universitetslærer eller Videnskabsmand eo ipso skulde være den dygtigste Direktør for en botanisk Have, ligesom det ogsaa syntes klart, at den botaniske Docent, naar han, foruden selve Undervisnings Virksomheden skulde bestyre de til denne eller til hans Specialstudier hørende Museumsafdelinger, naar han ikke alene burde ventes at staa paa Højden af sin Videnskab, men ogsaa at ville foretage Undersøgelser og levere videnskabelige Arbejder i specielle Retninger af Botaniken, da vistnok kun undtagelsesvis vilde kunne overkomme en saa betydelig Tilgift som den hele Haves Bestyrelse, uden at det maatte befrygtes, at en eller anden af disse Virksomhedsretninger maatte lide derunder.

Af hvad han (jfr. foran) havde omtalt med Hensyn til Arternes Bestemmelse i Haven og i Herbarierne, vilde det skjønnes, at selv om der maatte blive bevilget Løn til en fast Assistent, vilde Direktørens Arbejde i disse Retninger stadig blive meget betydeligt; desuden maatte Tilsynet med hele Havens Beholdning af Planter, den successive Udskydning af overflødige og Frhvervelse af nye Arter, Revision af Havens aarlige Frøfortegnelse og øvrige til Plantebytningen hørende Arbejder nærmest paahvile Direktøren, og han anbefalede derfor indstændig, at hele denne for Haven saa vigtige Cyklus af Forretninger blev sondret fra Professoratet og betroet til en fast ansat og særlig lønnet Botaniker, hvad enten man vilde tillægge denne Navn af Direktør eller Inspektør, hvilket sidste maaske vilde være mere betegnende. Thi der var formentlig intet væsentligt til Hinder for, at Overbestyrelsen af det hele Institut, Ledningen af Regnskabsvæsenet og Budgettets Affattelse, Korrespondance med Auctoriteterne o. s. v. blev udsondret fra de tidligere under Direktøren henhørende Arbejder og overgivet enten til en Universitetslærer eller maaske rettere til en Direktion, i hvilken da blandt flere Universitetets botaniske Lærere og Inspektøren burde have Sæde. I flere botaniske Haver, f. Ex. St. Petersborg, Brüssel og Paris, bestod Havens Bestyrelse af flere Medlemmer, og denne Ordning vilde have den øjensynlige Fordel, at der paa denne Maade var større Garanti for, at der gjordes samtlige i Haven repræsenterede Interesser i et passende Forhold lige Ret, end der, selv med den bedste Villie, var at vente under en Enkeltmands Bestyrelse. At de botaniske Universitetslærere i Haven burde finde fornødent Materiale og personlig Assistance til deres Virksomhed som Lærere og til deres Studier, var en Selvfølge. Denne Fordring vilde paa de Steder, hvor der kun var en botanisk Professor, som tillige var Havens Bestyrer, lettere kunne ske Fyldest, end hvor der var flere Lærere i Botanik. Idet nemlig disse alle gjorde Fordring paa Pengemidler og Assistance, vilde det blive saare vanskeligt at bevare det saa ønskelige Velvillighedsforhold og Samarbejden, naar Havens Bestyrelse og Midlernes Anvendelse var betroet en enkelt Lærer, hvorimod Skinnet af Vilkaarlighed eller Tilbøjelighed til at give en bestemt Retning Fortrinnet, langt lettere blev undgaaet ved at overdrage Bestyrelsen til en Direktion.

D. 10. Juni indsendte den nye Direktør for Haven, Prof. bot. Didrichsen, Budgetforslag for den botaniske Have for Finansaaret 1877—78. Med Hensyn til Konto 2 Bibliotheket gjorde han opmærksom paa, at den normerede Sum 1200 Kr. for de bestaaende Forhold og saaledes som Sagerne for Øjeblikket vare overgivne til ham, var aldeles utilstrækkelig. I en Snes Aar havde denne Post ikke faaet nogen Forhøjelse, og da Bogbinderarbejdet og til Dels ogsaa Bøger vare rigelig 25 % dyrere end for nogle Aar tilbage, anbefalede han, at Summen maatte forhøjes med 300 Kr. aarlig. Om den Indstilling, han i Forbindelse hermed gjorde om Dækning af Underbalance paa denne Konto er det fornødne bemærket i Aarb.

f. 1876—77 S. 87 ff. Med Hensyn til Konto 3 Samlingerne udtalte han, at det vilde være nødvendigt for ikke at hæmme Arbejdets Fremskriden, at Museet forsynedes med det behørigte Antal Glas, hvorfor han foreslog, at der hertil søgtes bevilget 2000 Kr. Endelig indstillede han, at den midlertidige Post litr. d: „Til Medhjælp for Havens Direktor ved Plantebestemmelse“ maatte blive forhøjet til 1200 Kr. til en fast Assistent, idet han herom henviste til den forrige Direktørs, det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets og Konsistoriums Henstillinger.

Som Svar paa disse Indstillinger fra Konsistorium og Direktøren for den botaniske Have meddelte Ministeriet under 30. Juni, at det havde tilskrevet Kvæstor følgende til Iagttagelse ved Affattelsen af Universitetets Budget for Finansaaret 1877—78: For saa vidt angik Budgettet for den nye Museumsbygning selv saa vel som for Forbruget af Brændsel og Gas i samme, ansaa Ministeriet det for rigtigst for Finansaaret 1877—78 kun at søge de samme Beløb bevilgede, som hidtil vare medgaaede i den gamle Bygning, dog saaledes, at der i Anmærningerne optoges fornøden Bemærkning om, at Beløbene kun vare at betragte som kalkulatoriske, og at Ministeriet forbeholdt sig at søge dem forhøjede ved en Efterbevilling, saafremt de med Anvendelse af den størst mulige Økonomi ikke maatte vise sig tilstrækkelige efter Forholdene i den nye Bygning. Heller ikke fandt Ministeriet tilstrækkelig Foje til allerede nu at optage de i Konsistoriums Skrivelse Nr. 1 og 2 fremsatte Forslag om fast Ansættelse for en Bibliothekar og Assistent samt forhøjet Lønning for den sidst nævnte lige saa lidt som noget af de under Nr. 3 nævnte Beløb til Medhjælp ved Universitetslærernes Arbejder, og med Hensyn til det af Prof. Didrichsen foreslaaede Beløb til Fuldstændiggjørelse af Rummenes Montering holdt Ministeriet for, at ingen saadan Bevilling søgtes, forinden det efter Indflytningen i den nye Museumsbygning havde vist sig, hvad der kunde benyttes af de ældre Monteringsgjenstande, og hvorvidt det til nye Anskaffelser til Raadighed stillede Beløb vilde kunne tilfredsstille de nødvendige Fordringer. Hvad endelig angik de i Direktørens Skrivelse af 10. Juni under Nr. 2 og 3 gjorte Forslag, fandt Ministeriet ikke Anledning til at gaa ind paa det første om en forøget Bevilling til Bibliotheket, men vilde efter Omstændighederne intet have imod, at der til Anskaffelse af Glas under Samlingerne optoges et extraordinært Beløb, der dog vilde være at indskrænke til 1000 Kr.

e. Indflytning i Museet.

Det er under den foregaaende Sag omtalt, at Konsistorium havde begjært en Erklæring fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, om den botaniske Museumsbygning vilde kunne tages i Brug i Finansaaret 1877—78. I en i denne Anledning d. 31. Maj 1876 afgivet Erklæring udtalte Fakultetet, — idet det fremsendte en Udtalelse fra Prof. Didrichsen, i hvilken denne, uden i øvrigt at gaa ind paa det Fakultetet forelagte Spørgsmaal, gjorde opmærksom paa, at det af Ministeriet var bestemt, at Museet skulde tages i Brug i Oktbr. Maaned s. A. —, at da Bygningen ikke var færdig, men endnu stod uden fuldstændigt Tag og med ganske raa Mure, vilde den næppe kunne ventes allerede til den Tid at blive tør nok til, at Herbarier, hvis Papir og Plantedele i høj Grad indsuge Fugtighed, der befordrer Skimmeldannelse, uden Skade kunde henlægges deri. Fakultetet fraraaede derfor enstemmig (Prof. Johnstrup var bortrejst, men havde skriftlig ytret sig i samme Retning, Proff. Schiødte og Didrichsen vare fraværende)

Indflytning til et saa tidligt Tidspunkt. Fakultetet kunde heller ikke have nogen Mening om, til hvilken Tid den kunde ske, men ansaa det i ethvert Tilfælde for rettest for Indflytningen at gjøre en Prøve ved at henlægge Papirer med tørrede Plantedele i Lokalet og undersøge, hvorvidt de i Lobet af en Maanedes Tid tiltoge i Vægt, hvilket da formentlig maatte være at tilskrive indøget Fugtighed. Saaledes som Sagen nu stod, maatte Fakultetet fralægge sig ethvert Ansvar for den Ødelæggelse eller Forringelse, som Herbarier og Bibliothek maatte komme til at lide ved Indflytningen, og anmodede indtrængende Konsistorium om fra sin Side at adhæve, hvilket Ansvar man paadrog sig ved saadan uforsigtig Behandling af det kostbare og i videnskabelig Henseende vigtige Apparat, hvorom her var Tale.

Konsistorium anmodede derefter Prof. Didrichsen om at udtale sig nærmere om Sagen. Under 6. Juni indsendte denne en udførlig og motiveret Erklæring, i hvilken han udviklede de Forhold ved det hele Byggeforetagende, som efter hans Mening gjorde det ubetænkeligt at lade Indflytningen foregaa til Oktbr. Den nye Museumsbygningens Beliggenhed var en saadan, bemærkede han, at der allerede derfra kunde sluttet til en hurtig og endelig, fuldstændig Udtørring. Bygningen laa paa gammel fast Grund, var ganske isoleret, var aldeles ikke i Skygge af nogen anden, i en Afstand af kun 170 Fod fra Parken, og nogle og tyve Fod over denne. Af alle Universitetets Bygninger, med Undtagelse af astronomisk Observatorium, turde den vel altsaa antages at være mest udmærket beliggende. Med en Længdeudstrækning af omtrent 88 Fod, en Dybde af 62 Fod og en Højde fra Jordfladen til Gesimsen af kun 36 Fod var Bygningens Omfang altsaa saa ringe, at den allerede af denne Grund berettigede til at vente en hurtig Udtørring. Murværket i en saadan mindre Bygning var jo spinklere end i en større, Underbygningen var muret i Cement, dernæst indtil i nogen Højde over Jorden i hydraulisk Kalk. Der var to fuldstændige med 1 Alens Højdeafstand fra hinanden anbragte Isolerings-Skifter. Murene vare paa forskjellig Vis forsynede med $\frac{1}{4}$ Stens Hulhed indtil op mod den solide Trepelvand. Gulvene dannedes i nederste Etages mørkere Rum af Beton, i de lyse lagdes Bræddegulv, der bleve baarne af Piller, som hvilede paa et Betongulv. Rummene under disse Bræddegulve ventileredes ud i Skorstenen. Afsivningen var fuldstændig. Foruden Dræns under Bygningen, som udstraalede fra hvert af Rummene, blev der anbragt et Rørsystem uden for, men tæt op til Bygningen. Bygningens Opførelse havde hidtil i det hele været særdeles begunstiget af Vejrtilstanden, og Taget var lagt, inden den senere betydelige Nedbør indtraf. De tre Lag Indskudsler vare af udmærket Beskaffenhed: tilstrækkelig haandterlige, uden at være vanddrukne. For ikke for tidlig at besværliggjøre eller forhindre de ydre Murfladers frie Uddunstning vilde den ydre Cementering og Fugning blive udsat til allersidst. De oven nævnte Hulheder i Murene ventileredes almindeligvis ellers kun foreløbig. Af Entreprenøren havde Prof. Didrichsen faaet Løfte om, at de midlertidige Udmundinger ikke vilde blive lukkede for efter nærmere Aftale. Han havde erholdt Tilladelse til af Havens Brændselskonto at benytte saa meget, som der maatte være nødvendigt for at isærksætte en jævn og uafbrudt Opvarmning, som han muligvis vilde søge at holde ved lige endogsaa længe efter Indflytningen. Den derved nødvendige Vægt (Dag og Nat) var det ikke blevet nægtet ham at udtage blandt Havens almindelige Arbejdere, og Vagten vilde tillige have at varetage en ordnet Luftgivning. Det var indrømmet ham, at de Værelser, der skulde modtage de tørre Sager,

først gjordes færdige, og at de sidst toges i Brug. Paa den Tid, da han afgav Erklæringen, vare 4 Værelser færdige fra Murernes Haand. Alle de øvrige Værelsers Lofter vare rørede, rappede og pudsede, ligesom ogsaa alle Væggene vare rappede. Efter en Uges Forløb vilde alle Lofter og Vægge være færdige og Gulvene blive at lægge. Efter at alt fugtigt Materiale saaledes allerede nu havde fundet Anvendelse, stode endnu 4 Maanedes af den bedste Aarstid til Benyttelse for Udtørringen.

I Modsætning hertil fremhævede han, at den gamle Haves Grund, som bekjendt, var opfyldt. Der var nylig gjort et Forsøg paa at finde den faste Grund; men efter at være naaet 11 Fod ned, fandtes endnu ingen saadan. Hovedbygningen ud mod Nyhavn var saa fugtig som vel nogen i Byen; dens Kjældere stode almindeligvis om Vinteren og om Sommeren ved usædvanligt Højvande under Vand. Han forudsatte dette som bekjendt, ligesom ogsaa, at der fra alle Beboere havde været fert uafbrudt Klage over de af Fugtigheden fremkaldte Onder. Først efter 1856 blev Stuelejligheden benyttet til at optage de almindelige Herbarier. Inden der imidlertid sporedes nogen skadelig Følge af Fugtigheden, blev det besluttet saa vidt muligt at forhindre nogen saadan, og man søgte at sætte dette i Værk ved stadig at have alle Vinduer aabne, og den Mand (Fyrbøderen), der havde udført dette Arbejde, havde derfor faaet et særligt Tillæg til sin Løn. Den Museumsbygning, der var inde i Haven, var som Bygning meget slettere end hin gamle. Den var i 1 Fods Afstand stillet op mod en Gavl, der var meget højere end Bygningen, som i det hele havde overmaade lidt Sol. Gulvet i nederste Etage var gjentagne Gange raadnet og fornyet; Væggen her var vaad lige til Loftet. Før 1856 var den største Del af Herbariet opbevaret i denne Bygning. Han henstillede da, om det ikke maatte foretrækkes at flytte ind i det nye Museum, der Dag for Dag blev tørrere, medens den gamle Haves Bygninger, der laa i en Sump, aldrig havde været og aldrig kunde blive tørre.

Efter at have modtaget denne Erklæring, anmodede Konsistorium Etatsr. Steenstrup, Prof. Steen, Prof. Thomsen og Kvæstor, Justitsr. Gede om at træde sammen og afgive deres Skjøn om Sagen. Denne Komite udtalte under 15. Juni, efter at have gjort sig bekjendt med Indholdet af Prof. Didrichsens Erklæring og efter at have beset Bygningen under hans Vejledning og gjort sig bekjendt med den Tilstand, i hvilken den for Tiden befandt sig, at der vistnok var truffet meget hensigtsmæssige Foranstaltninger til Bygningens Udtørring, og

1. at den derfor antog, at Indflytning af Herbarierne og Bibliotheket i Bygningen vilde kunne ske til Foraaret 1877 uden Fare for, at disse Samlinger skulde lide af Fugtighed, men
2. at den ikke kunde tilraade nogen Indflytning af Herbarierne og Bibliotheket i Løbet af Efteraaret 1876, fordi den ej var overbevist om, at Bygningen til den Tid vilde være tilstrækkelig tør.

Sluttelig gjorde Komiteen opmærksom paa, at der næppe vilde være noget til Hinder for at føre Omkostningerne til Flytningen til Udgift paa Finansaaret 1876—77, selv om denne først afsluttedes i April eller Maj Maaned 1877.

Til denne Udtalelse sluttede Konsistorium sig i Skrivelse til Ministeriet af 13. Juli. Flytningen fandt derefter Sted i Løbet af Vinteren 1876.

— Efter Indstilling fra den konstituerede Direktør for den botaniske Have, Prof. Lange, bifaldt Ministeriet under 20. Avg. 1874, at ved Gartner Friedrichsens

Udflytning af den ham tillagte Fribolig i den gamle botaniske Haves Bygning en paalidelig Mand antoges til at føre Tilsyn med Havens Lokaler, Bibliotheket, Samlingerne m. v., mod at der indrømmedes ham Fribolig i de 3 Værelser med Kjøkken, som ikke benyttedes til Samlingernes Overflytning, samt at der ved Haven forblev en Medhjælper til at udføre Havens Drift, understøttet af en Havearbejder, der tillige kunde overtage Portner- og Fyrbødersbestillingen.

2. Det zoologiske Museum.

Efter at Dr. phil. Mørch, som i en Række af Aar havde udført de konkologiske Arbejder ved det zoologiske Museum, var afgaaet ved Døden, tilskrev Ministeriet under 26. Febr. 1878 Konsistorium om, hvorledes de 1000 Kr., som herfor havde været ham tillagte, fremtidig burde anvendes. Det mindede om, at i Motiverne til Forslaget til Lønningsloven af 25. Marts 1871 var der for § 8's Vedkommende angaaende Forhøjelsen af den samlede Sum for Universitetet og Kommunitetet taget særdeles Hensyn til Bestemmelsen af Summen for det zoologiske Museum, se Rigsdagstid. f. 1868—69 A. Sp. 1676—79.

Denne Sum 1450 Rd., nu 2900 Kr., var paaregnet anvendt saaledes:

Til Arbejder ved de ved Inddragningen af det ene Inspektorat ledig blevne	
Klasser af Hvirveldyr og lavere Dyr	1200 Kr.
Til Arbejder inden for de konkologiske Afdelinger	1000 —
Til anden Medhjælp	700 —
	<hr/>
	2900 Kr.
Heraf benyttedes til Assistent Lützens Lønning	400 —
	<hr/>
	igjen 2500 Kr.
hvilket Beløb, se Motiverne til Lønningsforslaget f. 1870—71,	
Rigsdagstid. f. 1870—71 A. Sp. 1193, forhøjedes til den	
entomologiske Samling med	1000 —
	<hr/>
hvorved udkom den nu værende til Museet henlagte Sum	3500 Kr.

Da de extraordinære Arbejder ved de konkologiske Afdelinger, som vare en Følge af Sammensmeltningen af Christian VIII's, det naturhistoriske Museums og Universitetets Samlinger, og som væsentlig havde været afdøde Dr. Mørch overdragne, nu, saa vidt Ministeriet vidste, vare fuldendte, og da der ved sidst nævntes Død ikke var nogen, som kunde fortsætte de Arbejder, hvormed Dr. Mørch i den seneste Tid havde været beskæftiget, vilde det heraf være den naturlige Følge, at det ommeldte Tilskud bortfaldt, enten i det hele eller i ethvert Fald delvis. Det burde derfor komme under Overvejelse, hvorledes den Kraft, som det ved Summens Forhøjelse den Gang blev muligt at lægge paa de konkologiske Arbejder, nu kunde blive anvendt til Fremme af andre særlig paatrængende Ordningarbejder, og hvilken Forandring der derfor burde gjøres i den den Gang med særlige Hensyn for Øje tagne Bestemmelse af Fordelingen af den samlede Sum. Ministeriet begjærede derfor, idet det bemærkede, at de 152 Kr. af den aarlige Forhøjelse af Lønningssummens fulde Beløb, som af særlige Grunde havde været Dr. Mørch tillagte, vare inddragne til anden fornøden Anvendelse fra 1.

Apr. s. A. at regne, Konsistoriums og det zoologiske Museumsraads Erklæring om, hvorledes de ledige 1000 Kr. paa den for Samlingerne i Almindelighed nyttigste Maade kunde faa en Anvendelse, som stemmede med de oven nævnte Forudsætninger, hvorunder Forhøjelsen i sin Tid var blevet bevilget.

Museumsraadet kunde ikke enes om en fælles Udtalelse, og Formanden tilstillede derfor under 26. Apr. Konsistorium dels en af ham selv udarbejdet Erklæring, dels en Udtalelse af Etatsraad Steenstrup, tiltraadt af Prof. Reinhardt.

Prof. Schiødtes Erklæring af 1. Marts gik ud paa, at der i den af ham bestyrede Afdeling i det hele, og særlig i de danske Insektsamlinger vare Forhold tilstede, som formentlig vare analoge med dem, som i sin Tid bevirkede Anvendelse af Dr. Mørchs Arbejde paa de konkologiske Samlinger. De nævnte danske Samlinger vare grundlagte ved Gave af Prof. Schiødte, og efterhaanden, ligeledes ved Gave, forøgede ved Dhrr. Stægers, Goschs, Meinerts og Bergsøes Samlinger, foruden en Mængde mindre Gaver af mange forskjellige Samlere. Den Opgave at sammenarbejde, for en stor Del ompræparere og dernæst nyt opstille disse Samlinger, var vistnok fremmet forholdsvis vidt i de faa Aar, der vare forløbne siden den danske Samlings Grundlæggelse; men de Pengemidler, der stode til hans Raadighed for den Mødhjælp, der ellers var saa rigelig for Haanden blandt hans Elever, vare saa smaa, at det havde længere Udsigt med Arbejdernes TilendebRINGelse, end ønskeligt var for dette favnistiske Studiums Fremtid. I Virkeligheden kunde Mødhjælpen ikke kaldes honoreret; men man havde i Betragtning af Omstændighederne og af Interesse for Sagen taget til Takke med smaa Summer, som Afdelingen af og til havde kunnet afse som Bevis paa sin gode Villie. Hertil kom endnu, at Afdelingen ganske nylig havde modtaget en Gave af den største videnskabelige Værdi, en Gave, der indtraadte som sidste større Led, der endnu fattedes, for at det zoologiske Museum kunde siges for Insektklassens Vedkommende at være et afgjort første Klasses Museum. Fabrikejer Chr. Drewsen, der for længst testamentarisk havde bestemt, at hans store Samlinger efter hans Død skulde tilfalde Museet uden nogen som helst indskrænkende Betingelse, havde allerede for flere Aar siden skjænket sin hele store exotiske Billesamling til Museet, og der var siden den Tid anvendt betydelig Kraft paa dens Sammenordning med Museets egen Samling. Men den mest værdifulde, i sin Art aldeles ene staaende store Samling af Hymenoptera, en Orden, der i et halvt Aarhundrede havde udgjort hans Yndlingsbeskæftigelse og hvorpaa der var anvendt betydelig Bekostning; havde han beholdt tilbage, indtil han nu ogsaa for denne Samlings Vedkommende havde bestemt sig til endnu i levende Live at skjænke den til Museet, fordi hans Evne til at passe og benytte den i hans nu værende Alder, næsten 79 Aar, havde begyndt at svigte ham, og fordi han lovede sig større Tilfredsstillelse af Haabet om, saa vidt muligt, inden sin Død at se sine Samlinger sammenarbejdede med Museets tilsvarende Samlinger. Den Drewsenske Hymenoptera-Samling faldt i to Afdelinger, den exotiske og den danske; den første fyldte 3 store, dobbelte Skabe, den anden 3 mindre, ligeledes dobbelte. Den af ham (Schiødte) skjænkede Samling af Hymenoptera, der i en Række af hans yngre Aar udgjorde et af hans Yndlingsstudier, var omtrent i Størrelse lig den Drewsenske, men bestod omtrent for en Femtedel af andre Arter; begge Samlinger vilde saaledes komme til gjensidig at supplere hinanden. Den danske Hymenoptera-Samling

vilde, efter Sammenordning af disse Materialier, komme til at tælle over 3000 Arter.

Under disse Omstændigheder var der vistnok al Grund for Museet til at ønske disse Ordningsarbejder fremmede med særdeles Kraft. Hvis de ikke kunde bringes til en i alt Fald foreløbig Afslutning, medens han endnu formaaede at lede dem med sin fulde Kraft, vilde der gaa saare meget tabt af favnistisk Kundskab. I en Dyreklasse som Insekternes var det de indenlandske Samlinger, som havde den overvejende videnskabelige Betydning, da det alene var ved deres Hjælp, at det vigtige Spørgsmaal om Arterne kunde finde tilstrækkelige Bidrag til Besvarelse, og det alene var dem, som ved direkte Henvisning til den omgivende Natur kunde afgive Grundlag for indgaaende Forskninger om Udvikling, indre Bygning og Forhold til Omverdenen. Han ansaa det derfor for at være hensigtsmæssigst for Museet, at den ledige aarlige Sum af 1000 Kr. stilledes til den entomologiske Afdelings Disposition til Medhjælp ved Sammenordningen af de skjænkede danske Insektsamlinger og til Sammenordning af de Drewsenske store Hymenoptera-Samlinger med Museets tilsvarende Samlinger. De nævnte Arbejder vilde ikke kunne fremmes som anført, hvis ikke den hele Sum anvendtes til de nævnte Formaal.

Etatsr. Steenstrups Erklæring, der blev tiltraadt af Prof. Reinhardt, var af 24. Apr. 1878. Han mindede heri om, at den omhandlede Sum var tilstaaet Universitetets forenede Museum „til Arbejderne inden for den konkologiske Afdeling (levende og fossile Bløddyr“, jfr. Rigsdagstid. f. 1868—69 Sp. 1677—78. I denne Afdeling indbefattedes de fire Klasser: Blæksprutter (Cephalopodes), Snegle (Gasteropodes), Muslinger (Acephala) og de saakaldte Søpunge (Tunicata). De mest omfattende Arbejder i Afdelingen, som siden den Tid vare udførte, havde unægtelig mod et vist maanedligt Honorar for en nærmere bestemt Arbejdstid været overdragne til nu afdøde Dr. O. Mørch, ligesom han ogsaa for den Tid paa lignende Maade og næsten under de samme Betingelser havde ydet sin Assistance ved de tidligere adskilte Museers konkologiske Samlinger (det kgl. Museums med sine to Hovedbestanddele: den Spenglerske-Samling og det ældre naturhistoriske Selskabs Samling, Universitetsmuseets, omsluttende tillige den større af Grev Moltke dertil kjøbte Schumacherske Samling og Kong Christian VIII's store og kostbare Kabinet, om ikke den største, saa sikkert den næststørste og for Videnskaben vigtigste af de europæiske konkologiske Samlinger).

De her ompurgte 1000 Kr. kunde hverken inden for den Afdeling, hvortil de konkologiske Dyreklasser hørte, eller inden for Museets zoologiske Samlinger i Almindelighed finde en Anvendelse, der paa en mere fuldkommen Maade kunde stemme med de Forudsætninger, hvorunder de i 1869 bleve opførte under Assistancesummen for det forenede Museum, end netop i samme Retning, hvortil de hidtil havde været anvendte, altsaa til Fortsættelse af Ordningsarbejdet ved disse Klasser. De i saa Henseende opstaaede Tvivl søgte Bestyreren at klare ved en nærmere Oplysning af de virkelige Forhold. Han henledede da først Opmærksomheden paa, at det var til Arbejderne inden for selve de konkologiske Afdelinger, at Assistancen af 1000 Kr. tilstodes, og derimod ikke til nogen bestemt Person, der skulde yde Assistancen. Det var selvfølgelig kun ved en meget uegentlig Talebrug, at de 1000 Kr. kunde siges at være blevne ledige paa Grund af Dr. Mørchs Død, da Afdelingens store Trang til at have sine regelmæssige Ordnings-

arbejder fortsatte og udførte maatte være aldeles uafhængig af, om den kunde faa dem, alle eller nogle, udførte af Dr. Mørch eller ved en anden. Ligesom Bestyreren hidtil stedse havde foranlediget Dr. Mørch anvist maanedlig den Sum, der efter den trufne Aftale tilkom ham for Arbejde, saaledes maatte det ogsaa være Bestyrerens Pligt at lade Arbejdet gaa over til andre, dersom Dr. Mørch af en eller anden Grund ikke kunde yde den Arbejdstid og den Arbejdskraft, der ved fælles Overenskomst var forudsat, og saaledes havde Bestyreren ogsaa efter Dr. Mørchs Død i de to Maaneder, der vare tilbage af Regnskabsaaret, efter Evne sørget for at faa enkelte af de talrige Led i Ordningsarbejdet udførte ved tilkaldte yngre Zoologer, der efterhaanden bleve satte ind i Forholdene.

Bestyreren fremhævede dernæst, at de Arbejder, hvortil Dr. Mørchs Assistance i en lang Række af Aar havde været benyttet, ingenlunde vare „extraordinære“, som Ministeriet syntes at antage, men aldeles ordinære. De vare heller ikke beregnede paa at skulle ophøre efter et vist Tidsrum, men netop paa at skulle vedvare gennem et langt Tidsrum, for mere og mere at gjøre de konkologiske Afdelinger, der benyttedes af Videnskabsmænd i Evropa og Amerika i en saa stor Udstrækning som nogen som helst af Museets øvrige Afdelinger, direkte tilgængelige for vedkommende og deres Afbenyttelse til andres videnskabelige Studier mindre brydsom og Tid røvende for Afdelingens Medhjælper eller eventuelt dens Bestyrer. Assistancen var altsaa med andre Ord givet for at bringe det for største Delen uordnede, ubestemte (s: unavngivne) og uetiketterede Indhold af de forskellige Samlinger efterhaanden i samme ordnede Tilstand som de øvrige ordnede. Det første og forberedende Afsnit af en saadan fremskridende Ordning, nemlig Sammenstillingen til en Samling af det i Familie, Slægt og Art ensartede Indhold, der fandtes inden for de forskellige større konkologiske Samlinger, var altsaa det, hvorpaa Dr. Mørchs Arbejder i en Række af Aar havde været anvendt, naturligvis ved Siden af den Henstilling af den aarlige Tilvæxt mellem det saaledes foreløbig sammenordnede, den Haandledning i Samlingen, som maatte ydes Videnskabsmanden, der benyttede Samlingerne o. s. v., og som nødvendigvis maatte ske ved den, der havde Sammenordningen under sine Hænder, og som heller ikke kunde udføres af nogen anden uden et aldeles uforholdsmæssigt Tab af Tid og uden at fremkalde idelige Forstyrrelser i det sammenstillede, men videnskabelig endnu hverken til Art bestemte eller etiketterede Materiale. At der ved Sammenstillingsarbejdet tillige udtoges alle Stykker, der syntes at kunne undværes uden Skade for Samlingen som hele og sondredes som egentlige Doubletter, bestemte til Bortbytning med andre Museer eller til andet Brug, var naturligvis en Selvfølge, og en saadan Forholdsregel var jo ogsaa nødvendig for at kunne rumme Samlingen som hele i de Værelser og Sale, der i Museet vare bestemte for dem. Hvorledes Sammenstillingen af det sammenhørende i de mange Samlinger Aar for Aar var gaaet fremad, derom havde de aarlige Indberetninger meddelt Oplysninger, og af disse vilde det tillige ses, at dette Arbejde i det hele var skredet frem efter den Skala, man efter Materialets overordentlige Omfang havde kalkuleret; af den sidste af disse Beretninger vilde det tillige ses, at der nu kun var en ringe, om end noget vanskelig Rest tilbage at sammenstille, saa at Dr. Mørch, hvis han var vendt tilbage med friske Kræfter, i Sommerens Løb vilde have kunnet for de to Skaldyrklassers Vedkommende afslutte dette store Forberedelsesarbejde for den senere videnskabelige Ordning og Bestemmelse af disse Klasser. At man i etsaa

ringe Antal Aar havde kunnet naa saa vidt, havde naturligvis i en ikke ringe Grad været betinget af det Held, at Museet til dette besværlige og trættende Arbejde havde kunnet benytte en Medhjælp, der foruden at besidde et saa udbredt Kjendskab til Skaldyrformerne, som kun ganske faa, om overhovedet nogen, havde, var i Besiddelse af en lige saa usædvanlig Kundskab til den Literatur, hvori Skalddyrene vare beskrevne og afbildede, og desuden lige fra Barn var opvoxet ved og uddannet i de Samlinger, som han nu skulde sammenstille. Men naar man nu erindrede, at Dr. Mørch med alle disse usædvanlige Forudsætninger kun var kommet omtrent til Slutningen af Sammenstillingen af de to store Skaldyrklasser, dog kun hvad selve de tørre Skaller angik, og aldeles ikke var kommet til eller kunde tænkes nogen Sinde at naa til de to andre vigtige Bløddyrklasser, Tunicaternes og Blæksprutternes, inden for hvilke Bestyreren selv i to Decennier havde maattet udføre alle Ordnings- og Bestemmelsesarbejderne, saa vidt hans Tid og Kræfter tillod det, saa vilde det ses, hvor uendelig langt det Arbejde, Dr. Mørch havde at udføre inden for de konkologiske Afdelinger, var fra at blive sluttet. Det første Led i det foreløbige Arbejde (Sammenstillingen) var nær sin Afslutning, og til dette skulde da støtte sig det egentlige systematiske Ordnings- og Bestemmelsesarbejde, og dette var ogsaa mellem Dr. Mørch og Bestyreren blevet aftalt at skulle begynde med Muslingerne (Acephala). I denne Anledning bemærkede Bestyreren, at Dr. Mørch, ved Siden af sit ejendommelige og stærkt udviklede Konkylie-Kjendertalent, uheldigvis havde en stor Mangel paa Sands for ydre Orden og paa Evne til konsekvent Opfattelse af Arts- og Slægtsbegreberne. Følgen heraf var, at til visse af de konkologiske Museumsarbejder, f. Ex. den endelige Etikettering, maatte en anden videnskabelig Medhjælp staa ved Siden af ham, og at der var faa, om overhovedet noget, af de konkologiske Partier, der kunde siges af ham at være efterladt i umiddelbart benyttelig Skikkelse, ikke en Gang de, hvorover han offentliggjorde særegne Afhandlinger. Med det nøje Kjendskab, Bestyreren havde til hans Naturs heldige og mindre heldige Sider, maatte han anse det for vigtigt at gribe for meget ind i hans ejendommelige Maade at tage Arbejdet paa, der uomsvistelig medførte, at det, der foreløbig var at betragte som Hovedsagen, nemlig den foreløbige Sammenstilling af Materialet og dets Sigtning, gik forholdsvis rask fra Haanden, om det end paa den anden Side fik en ufuldendt Karakter. Paa denne blev der dog, saa længe Dr. Mørch levede eller var tilstede, suppleret ved hans gode Hukommelse og hans store Fortrolighed med Samlingens Indhold; men den større eller mindre Nødvendighed af en saadan Supplering gjorde det altid saare vanskeligt for en anden til videnskabelig Brug at benytte Samlingen umiddelbart, og gjorde det ogsaa til en vanskelig Sag at tage fat, hvor han slap, eller direkte fortsætte hans Arbejde. Til at blive en i det mindste brugbar Medhjælper til at udføre Bestemmelses- og Etiketterings-Arbejder vilde imidlertid mere end en af vore yngre zoologiske Kandidater under Dr. Lützens og Bestyrerens Tilsyn inden ret lang Tid kunne uddannes. Om end naturligvis Arbejdet i Begyndelsen vilde skride langsommere frem for nye Kræfter og vilde forde mere Medvirken af ældre, var der ikke Grund til at udsætte, hvad man i saa mange Aar af Mangel paa tilstrækkelige Penge ikke havde kunnet faa udført. En yngre cand. mag. var derfor ogsaa strax blevet sat i Arbejde med Ordnings- og Etiketterings-Arbejder, og kunde det end ikke forudsættes, at nogen af dem, der vilde blive anvendte paa denne Maade, vilde kunne naa

Dr. Mørch netop i det, hvori han havde sin særlige Styrke og Virtuositet, turde det dog paa den anden Side baade forudsættes og haabes, at de, paa Grund af deres grundigere og alsidigere videnskabelige Fordannelse og større almindelige Begavelse, i andre Henseender kunde blive mere for Museet og derved for denne Gren af Zoologien, end Dr. Mørch i Følge sin Individualitet kunde blive. Endelig maatte det fremhæves, at Arbejdet i Bløddyrsamlingen ikke alene maatte gaa ud paa at bringe de to systematiske og favnistiske Skaldyr- eller Konkyliesamlinger saa vidt muligt i endelig, ordnet og etiketteret Stand, men at der var store Opgaver, som man hidtil havde skuddt til Side, der med stigende Styrke krævede Fuldførelse, f. Ex. Bearbejdelsen af det betydelige Materiale af Tunicater, Bestemmelsen af de fossile Bryozoaer fra vor Kridtperiode, en afsluttende Gjennemgaaen af den store Blækspruttesamling (Cephalopoder) o. s. v. Indretningen af en for Publikum og de studerende lettere tilgængelig generisk Repræsentation af Snegle- og Muslingeklassernes Hovedtyper og af vort eget Lands Bløddyrfauna var ogsaa en af de Opgaver, som man længe havde ønsket at realisere og forberedet for at kunne udføre den, saa snart der var pekuniære og personlige Kræfter dertil. Dette Ordnings- og Opstillingsarbejde kunde kun delvis være lagt i Dr. Mørchs Haand; men derfor var det ganske vist meget beklageligt, at selv for denne mindre Del vilde hans Medvirkning nu savnes.

Naar Ministeriet havde ønsket overvejet, hvorvidt den Kraft, som det ved Summens Forhøjelse den Gang (1869) blev muligt at lægge paa de konkologiske Arbejder, nu kunde blive anvendt til andre særlige Arbejder, bemærkede Bestyrelsen, at der ikke i de 1000 Kr. var en Skilling mere, end der alt i Forvejen i en lang Række af umiddelbart forud gaaende Aar var blevet anvendt paa de nødvendigste og allertærveligste Arbejder ved de spredte konkologiske Arbejder, jfr. Rigsdagstid. f. 1868—69 Sp. 1677—78. Hvad der nu anvendtes til Arbejderne inden for de konkologiske Afdelinger, var kun den ringe Sum (300 Rd.), som oprindelig udgjorde Lønnen for den konkologiske Inspektør ved det kgl. Museum, og som efter dennes Afgang i 1849 blev tilstaaet til konkologiske Arbejders Fremme, forøget med de gennemsnitlig 200 Rd., der dels ekstraordinært, dels regelmæssig og for en Del ved Universitetsmuseet i den samme Aarrække vare blevne anvendte paa lignende Arbejder. Denne Sum af 1000 Kr. var ikke blevet forøget med en eneste Skilling til Assistance ved Ordningsarbejderne i, navnlig Sammenarbejdelsen af de før adskilte Samlinger, uagtet der til de to nævnte offentlige Samlinger ved Gave fra Konge og Stat nu officielt knyttedes en tredje, Christian VIII's partikulære, konkologiske Kabinet, i Omfang større end de to andre, i videnskabelig Henseende langt mindre ordnet, men af meget større Pengeværdi og af tilsvarende Værd for Videnskaben. Skjønt den forrige Inspektør ved det kgl. Museums konkologiske Samling havde sin Hovedløn som sit Hovedarbejde ved Kongens partikulære Kabinet, blev Assistancesummen for de nødvendigste konkologiske Ordningsarbejder ikke forøget, og det var altsaa saa langt fra, at der ved Museernes Forening og de dertil sig sluttende organisatoriske Forholdsregler blev lagt nogen særlig „Kraft“ paa Arbejdet i og for de konkologiske Samlinger, at disse tvært imod i strængere Forstand vare blevne afspiste med det nødtørftige Brød, de allerede i Forvejen besad og vel havde Hævd paa at beholde, dersom de ikke ligefrem skulde gaa til Grunde som Følge af Mangel paa Ordning.

Bestyreren mindede om, at Museumsraadet gjentagne Gange havde ytret, at den til disse Formaal hidtil anvendte Sum af 1000 Kr, kun var et Minimum for de daglige, nødvendige Arbejder ved denne Afdeling og ikke taalte at formindskes, og at der ved denne Sums Ansættelse paa Budgetudkastet end ikke var taget Hensyn til de nye Arbejder, som Foreningen maatte medføre. Han som Afdelingens Bestyrer maatte derfor ogsaa paa det bestemteste erklære, at disse 1000 Kr. ikke taalte at beskæres, men at der meget mere var Grund til, for ikke at sige Nødvendighed for, at forøge denne Sum, saafremt nogen Sinde disse Klasser skulde naa op til samme ordnede Tilstand som Museets øvrige ordnede og opstillede Dyreklasser. Men hvad han som Bestyrer af de nævnte Afdelinger maatte indstille i denne Sag, maatte han ogsaa aldeles bestemt hævde paa hele Museets Vegne; thi dette kunde ikke være tjent med, at et saa væsentligt Afsnit af det, i Stedet for at gaa, om end langsomt, saa dog stadig fremad i Ordning, blev staaende i Stampe og relativt altsaa gik tilbage. I denne Henseende henviste han til de konkologiske Samlingers store Betydning for Geologien i Almindelighed og til, hvor uundværligt det var for den videnskabelige Bearbejdelse af Fædrelandets Geologi og Palæontologi, at der var ordnede og tilgængelige konkologiske Samlinger samt Mænd, der vare fuldt fortrolige med denne Side af det zoologiske Detailstudium. Han henviste dernæst til den store Betydning, som netop vore malakologiske Samlinger havde haft for det almindelige malakologiske Studium, og hvorom Afdelingens Aarsberetninger meddelte nærmere Oplysning, samt til, at jo mere man indrømmede eller hævdede andre favnistiske Studiers store Betydning, desto mere maatte man indrømme og hævde det samme for de favnistisk-malakologiske Studier, saa vel hvad Landjordens som Havets Bløddyrfavna angaar.

Det vilde forhaabentlig være overflødigt at minde om de Hensyn, der skyldtes en Konges og Statens storartede Gave, eller om, hvor usømmeligt det vilde være, om en slig Samling blev gjort utilgængelig eller forfaldt, eller om, hvad man skyldte Giveren af de Moltkeske Samlinger, hvis Ætling nylig var højmodig nok til at modtage de konkologiske Samlinger som væsentlige Bærere af hans Navn i Stedet for det hele Museum. Derimod var det maaske ikke unyttigt endnu særlig at berøre det praktiske Hensyn, at naar der ikke var en ved den konkologiske Samling særlig antaget Medhjælper, var man nedt og forpligtet til aldeles at holde denne Del af Samlingen, der saa let og saa særlig var udsat for Misbrug og Mishandling, saa godt som afspærret fra al direkte Brug og Benyttelse. Og endelig turde han ikke lade uomtalt, at det var paatrængende nødvendigt, at ingen, selv ikke den korteste Afbrydelse indtraadte i de konkologiske Arbejder, thi han (Bestyreren), der var 65 Aar gl., var den eneste, der kunde sætte den kommende Medhjælper ind i alt det traditionelle, Samlingen angaaende, om dens forskjellige, nu sammenstillede Bestanddeles Oprindelse, Betydningen af de allerede fra ældste Tider paa og ved de enkelte Stykker anbragte forskjellige Tal, Mærker, Forkortelser, hvorom han nødvendig maatte vide Besked. Netop fordi Dr. Mørch stadig arbejdede i disse Afdelinger, var Dr. Lütken forblevet mere fremmed for disse Enkeltheder, og i disse Retninger kunde han derfor paa ingen Maade erstatte Bestyreren. Ej heller vilde Bestyreren dølge, at det var ham særdeles magtpaaliggende at kunne have en fornøden Hjælp til at afholde Opstillingsarbejderne i Blæksprutteklassen; thi, som Arbejderne deri vare frem-

skredne, vilde heller ikke nogen anden kunne erstatte Bestyreren, hvis han skulde blive forhindret fra at fuldføre dem. Sluttelig bemærkede han, at han ikke vilde udtale sig om de Krav, som andre af Museets Afdelinger mulig kunde have Grund til at stille, og at han ingenlunde ønskede at modvirke deres Bestyrelsens billige Ønsker. Efter hans Opfattelse vare andre Afdelinger kun blevne indblandede i den foreliggende Sag væsentlig under den Miskjendelse eller Misforstaaelse, at der var blevet en Sum ledig ved Dr. Mørchs Død, hvilket jo ikke var Tilfældet. I øvrigt mente han, at slige eventuelle og ekstraordinære Krav maatte behandles uafhængig heraf, og at der vilde være en naturlig Anledning til deres Fremsettelse ved den forestaaende Revision af Universitetets Lønningslov, ved hvilken ogsaa Museets billige Ønsker i det hele om yderligere Pengekræfter til Arbejde og Assistance turde imødesee deres Opfyldelse.

Ved under 4. Maj at indsende disse Erklæringer til Ministeriet bemærkede Konsistorium, at det beklagede, at Sagen ikke forelaa fuldstændig behandlet fra Museumsraadets Side. Efter Beskaffenheden af den Række af faktiske Oplysninger, som Etatsr. Steenstrups Udtalelser indeholdt, maatte det til en fuldstændig Behandling af Sagen nødvendig kræves, at Formanden, hvis Votum blev i Minoritet, havde oplyst, om han i en eller flere Retninger bestred Rigtigheden af hine Oplysninger, og hvis ikke, hvilke da de Grunde vare, som dog maatte bevæge ham til at fastholde sin Opfattelse. Under disse Omstændigheder vilde Konsistorium have sendt Sagen tilbage til Raadet til Fuldstændiggjørelse af dets Udtalelse, hvis Ministeriet ikke havde sat en bestemt Frist for Sagens Indsendelse. Konsistorium maatte nu udtale det Ønske, at det, hvis ikke afgørende Hensyn maatte være til Hinder, af Ministeriet maatte besluttes, at den manglende Erklæring fra Mindretallets Side, med mulige yderligere Forhandlinger i Raadet, skulde søges tilvejebragte for ad sædvanlig Vej gennem Konsistorium at forelægges Ministeriet, førend Sagen afgjordes.

Under den Ufuldstændighed, hvori Materialet var forelagt Konsistorium, havde dette, saa vidt det lod sig gjøre ved Hjælp af de trykte Forhandlinger, der gik forud for Lønningsloven af 1871, forskaffet sig yderligere Bekræftelse paa flere af de af Etatsr. Steenstrup anførte Betragtninger. Med Hensyn derimod til andre Punkter i dennes Udtalelse, navnlig om det hidtil udrettede og det endnu manglende ved de konkologiske Samlingers Ordning, vare andre Oplysninger end de af Museumsraadet givne udelukkede ved Forholdets Natur, og Konsistorium havde derfor maattet gaa ud fra, at Etatsr. Steenstrups uimodsagte Forklaring maatte staa til Troende, og havde lagt denne til Grund ved Sagens Overvejelse.

Med Hensyn til det af Museumsraadets Formand, Prof. Schiødt, afgivne Votum fremhævede Konsistorium, at det kun meddelte forskellige Data, vedrørende den af ham bestyrede Museumsafdeling, der formentlig vilde gjøre det hensigtsmæssigt, at den nævnte Sum stillede til denne Afdelings Raadighed. For saa vidt det nu i Forbindelse hermed udtaltes, at disse Forhold syntes analøge med dem, der i sin Tid bevirkede hin Sums Anvendelse til de konkologiske Samlinger, var det imidlertid overset, at de oplyste Omstændigheder dog ikke kunde være nok til at begrunde en Forandring i det bestaaende, men at dertil end videre nødvendig maatte udkræves, at de Forudsætninger, hvorunder den tidligere Anvendelse fandt Sted, ikke længere vare for Haanden. Var det modsatte derimod Til-

fældet, kunde der fornøftigvis ikke være Tale om at fyldestgjøre en Afdelings nye og forøgede Krav ved at tage fra en anden, hvad der var tillagt den under Forudsætninger, der endnu vare tilstede, og hvad der derfor, indtil det modsatte godtgjordes, maatte anses for uundværligt for denne; men hine nye Krav maatte søge deres Fyldestgjørelse ad den Vej, at der skaffedes en Forøgelse af Assistance-summen. Til at fremsætte og begrunde de billige Ønsker i denne Retning, vilde den forestaaende Revision af Lønningsloven frembyde den naturlige Lejlighed. At der i øvrigt ved denne ogsaa vilde fremkomme Ønsker om forøgede Tilskud fra anden Side, saas af Etatsr. Steenstrups Votum. Konsistorium antog, at der vilde blive givet Lejlighed til samlet Drøftelse af alle de Spørgsmaal, som hin Revision vilde foranledige for Museets Vedkommende, men ansaa dem som faldende ganske uden for den nu foreliggende Sag.

Idet Konsistorium altsaa for dennes Vedkommende holdt sig til det Spørgsmaal, om de Forudsætninger vare bortfaldne eller undergaaede nogen Forandring, der i sin Tid havde medført den omspurgte Sums Anvendelse til konkologiske Arbejder, henledede det først Opmærksomheden paa den Kjendsgjerning, at den Medhjælpsum af 1450 Rd. eller nu 2900 Kr., der i Forslaget 1868—69 til Lønningsloven beregnedes for Medhjælp ved det zoologiske Museum, og hvorunder de omspurgte 1000 Kr. henhørte, som det hed i de trykte Bemærkninger til Lovudkastet, kun var opstaaet ved en Sammenlægning af de Summer, der under den hidtil førte Museumsvirksomhed vare gjennemsnitlig udgivne til de i forskjellige Retninger nødvendige Assistancer, hvorimod der ikke var taget Hensyn til de Forøgelser eller Ændringer i disse Assistancer af forskjellig Art, som det langt større og anderledes indrettede Museum uundgaaelig maatte fremkalde, men som endnu ikke kunde beregnes. Der fandt altsaa ikke ved denne Lejlighed nogen Forhøjelse Sted af det hidtil til de konkologiske Arbejder dels ved det kgl. Museum, dels ved Universitetsmuseet anvendte Beløb. For saa vidt altsaa vel Universitetets Udgift i Anledning af denne Medhjælpsum forøgedes, var dette i Realiteten, nemlig for Arbejdet selv, blot en Ompostering. Midlerne til dette forøgedes ikke, og der blev ikke gjort noget for at lægge en extraordinær Kraft paa Arbejdet. De konkologiske Afdelinger beholdt blot, hvad der tidligere var blevet anvendt ved dem og allerede var anvendt, førend de vare forøgede ved den store Samling, Christian VIII's konkologiske Kabinet. Det var vel næppe for meget sagt, som det sagdes i Etatsr. Steenstrups Votum, at disse Afdelinger ved Lønningsloven kun fik det aldeles nødtørftige, hvis de ikke af Mangel paa Ordning skulde gaa til Grunde.

Naar der da videre spurgtes, om Forholdene senere vare undergaaede nogen Forandring i den Retning, at de nævnte Afdelinger nu kunde taale at miste noget af den Sum, der tidligere maatte anses som et Minimum, bemærkede Konsistorium, at Beregningen af dette Beløb ikke var saaledes knyttet til Dr. Mørchs Person, at hans Død i og for sig kunde siges at forandre Forudsætningerne. En Forandring i disse vilde der kun være, hvis den Ordning, der tilsigtedes, maatte siges i alt væsentligt nu at være fuldendt; men hvor langt det var fra, at dette kunde siges at være Tilfældet, oplyste udførlig Etatsr. Steenstrups Votum, til hvilket Konsistorium i denne Henseende henviste. Da det derhos ved den store Del af Arbejdet, der stod tilbage, som det ligeledes oplystes, ikke væsentlig kom an paa de ejendommelige Kvalifikationer, som Dr. Mørch i en for andre uopnaaelig Grad

besad, men paa Egenskaber, som endog bedre kunde ventes hos Zoologer med grundigere og alsidigere videnskabelig Fordannelse, og det derfor ikke vilde blive vanskeligt inden ret lang Tid at uddanne en yngre zoologisk Kandidat til en brugbar Medhjælper i denne Retning, kunde det ikke skjønnes, at der var nogen Grund til i Anledning af Dr. Mørchs Død at unddrage de konkologiske Afdelinger det Tilskud, hvortil de efter deres Tilstand endnu i lang Tid vilde være i højeste Grad trængende. Hvor vigtigt det var, at der ikke skete nogen, om end blot midlertidig Standsning i disses fremad skridende Ordning, derfor turde vel ogsaa de praktiske og personlige Hensyn, som fremhævedes i Slutningen af Etatsr. Steenstrups Votum, i en særlig Grad tale. At Museet i sin Helhed ikke kunde være tjent med, at et saa væsentligt Afsnit af det stod i Stampe, og altsaa relativt gik tilbage, var endelig en Betragtning, der gav sig saaledes af sig selv, at man ikke behøvede udførligere at dvæle ved den. Konsistorium udtalte derfor sluttelig, at den for Museet i sin Helhed nyttigste og den med de oprindelige Forudsætninger stemmende Maade at anvende de omspurgte 1000 Kr. paa under de givne Forhold ikke kunde være nogen anden end den, fremdeles som hidtil at lade dem komme Arbejderne inden for den konkologiske Afdeling til gode.

Ministeriet, der gik ud fra, at de Oplysninger, der manglede, vare af rent budgetmæssig Natur, begjærede af Kvæstor Forklaring om, hvorledes det paa Universitetets Udgiftspost 1 c (den samlede Lønningssum) for det forenede grevelige Moltkeske, Universitetet tilhørende zoologiske Museum og det kgl. naturhistoriske Museums zoologiske Afdeling bevilgede Assistancebeløb var fordelt paa de 3 under samme hørende Afdelinger, samt Oplysning om, hvilke særlige Indtægter der ved Siden heraf maatte være disse tillagte. Kvæstor indsendte derefter en under 20. Juni af Universitetsbogholderen udarbejdet Fremstilling af de herhen hørende Forhold. De i denne meddelte Oplysninger gik ud paa følgende*):

Den ved 1. Afdeling (Pattedyr, Fugle, Krybdyr og Padder) samt den Lundske palæontologiske Samling ansatte Inspektor, Prof. Reinhardt, havde ikke nogen fast Assistent. Til Betaling for udført Assistancearbejde disponerede 1. Afdelings Inspektor i Gjennemsnit aarlig over 286 Kr. 66 Ø. Dette Beløb var en Del af de i Rigsdagstid. f. 1868—69 Till. A. Sp. 1677—78 nævnte 1200 Kr. til Hjælp ved Arbejderne ved de ved Inddragning af det ene Inspektorat ledig blevene Klasser af Hvirveldyr og lavere Dyr, saaledes nemlig at Prof. Reinhardt efter Museumsraadets Disposition deraf aarlig raadede over 220 Kr. og hvert tredje Aar desuden over 200 Kr. For den udelukkende ved denne Afdeling ansatte Konservator var, jfr. Rigsdagstid. f. 1868—69 l. c., normeret en Begyndelseslønning af 600 Kr., stigende med 200 Kr. hvert tredje Aar til 1400 Kr. Den nu værende Konservator Hansen oppebar, dels fordi han var naaet op til Maximum af Alderstillæg, dels fordi der var givet ham Andel i den samlede Lønningssums Forhøjelse med 20 %, en samlet Lønning af 1500 Kr.

Professoren i Zoologi, Etatsr. Steenstrup, der med sit Professorat forenede Bestyrelsen af 2. Afdeling (indbefattende samtlige Dyreklasser, der ikke vare henlagte under de to særlige Inspektorater, nemlig Fiske, Orme, Bløddyr, Straal-

*) Det bemærkes, at de i denne Fremstilling nævnte Beløb udredes af Universitetets samlede Lønningssum, for saa vidt Udredelsesmaaden ikke særlig er angivet.

dyr og Protozoer), havde en Assistent udelukkende til Arbejde ved denne Afdeling, der omfattede det særlige, saakaldte Moltkeske Museum (nemlig Bløddyr- og Straaldyrrækkens 7 Klasser samt Protozoerne). Denne Assistents Lønning var under særligt Hensyn til, at hans Plads, der væsentlig var Assistentposten ved det tidligere Universitetsmuseum, for en Del i sig havde optaget den tidligere tredje Inspektorpost, jfr. Rigsdagstid. f. 1859 Tillæg A. Sp. 481—82 og for 1868—69 Tillæg A. Sp. 1673—74 og 1677—78, normeret til Begyndelseslønning af 1000 Kr., stigende hvert tredje Aar med 200 Kr. til 2000 Kr. Den nu værende Assistent, Dr. Lütken, havde dels naaet Maximum af Lønningen, dels havde han erholdt Andel i den samlede Lønningssums Forhøjelse med 20 %, og hans Lønning var saaledes fastsat til 2268 Kr. Heraf hidrørte et Beløb af 400 Kr. fra de i Rigsdagstid. f. 1868—69 l. c. nævnte 1200 Kr. til Hjælp ved Arbejderne ved de ved Inddragning af det ene Inspektorat ledig blevne Klasser af Hvirveldyr og lavere Dyr, medens de øvrige 1868 Kr. udrededes af Universitetets samlede Lønningssum i det hele. Dog bemærkede han, at der paa Universitetets 5. Indtægtspost fra de Moltkeske Legaters Konto 1 oppebares et aarligt Bidrag af 400 Kr. til denne Lønnings Udredelse. — Som Afdelingsbestyrer havde Professorens i Zoologi end videre, jfr. Rigsdagstid. f. 1868—69 l. c., disponeret over 1000 Kr. til Arbejderne inden for de konkologiske Afdelinger (levende og fossile Bløddyr) samt til Arbejder ved Afdelingen i det hele over i aarligt Gjennemsnit 446 Kr. 67 Ø. Først nævnte 1000 Kr. vare særlig opførte i Rigsdagstid. f. 1868—69 l. c., sidst nævnte 446 Kr. 67 Ø. vare en Del af de sammesteds opførte 1200 Kr. til Hjælp ved Arbejderne ved de ved Inddragning af det ene Inspektorat ledig blevne Klasser af Hvirveldyr og lavere Dyr, saaledes nemlig, at Etatsr. Steenstrup efter Museumsraadets Disposition deraf aarlig raadede over 380 Kr. og hvert tredje Aar desuden over 200 Kr. — For den ved denne Afdeling ansatte Konservator var, jfr. Rigsdagstid. f. 1868—69 l. c., normeret en Begyndelseslønning af 600 Kr., stigende med 200 Kr. hvert tredje Aar til 1400 Kr. Den nu værende Konservator Conradsen oppebar, dels fordi han havde naaet Maximum af Alderstillæg, dels fordi der var givet ham Andel i den samlede Lønningssums Forøgelse med 20 % i alt en Lønning af 1728 Kr. Til Udredelsen af denne havde Universitetet paa Indtægtspost 5 et Bidrag af 600 Kr. fra de Moltkeske Legaters Konto II, saaledes at det med Hensyn til Konservator og Assistenten ved denne Afdeling ogsaa i Lønningsforholdene gjorde sig gjældende, at Afdelingen i sig indesluttede det særlige Moltkeske Museum.

Den ved 3. Afdeling (Insekter, Edderkopper, Tusindben og Krebsdyr) ansatte Inspektor, Prof. Schiødte, under hvis Tilsyn ogsaa den Westermanske Samling var stillet, havde udelukkende til Arbejde ved denne Afdeling en Assistent, Dr. Meinert, der var lønnet af Udgiftspost 1 c med 852 Kr. Heraf vare 700 Kr. en ved Lønningslov af 25. Marts 1871 ny tilkommet Lønning, jfr. Folketingstid. f. 1870—71 Sp. 2359 og 2612, medens 152 Kr. vare en Andel i den samlede Lønningssums Forhøjelse med 20 %. Desuden var der af Udgiftspost 7 a. „Til videnskabelige Formaals Fremme“ ved kgl. Resol. 26. Maj 1871 tillagt Dr. Meinert et aarligt Honorar af 300 Kr. for hans Arbejder i det naturhistoriske Museum, jfr. Folketingstid. f. 1871—72 Sp. 2060. — Til Betaling for udført Assistancearbejde disponerede Afdelingens Inspektor i Gjennemsnit aarlig over 666 Kr. 67 Ø., nemlig 300 Kr., som i Rigsdagstid. f. 1868—69 Tillæg A. Sp. 1677

særlig vare opførte til Medhjælp og Præparation ved den entomologiske Afdeling, fremdeles 300 Kr., som i samme Øjemed tilkom ved Lønningslov 25. Marts 1871, jfr. Folketingstid. f. 1870—71 Sp. 2359 og 2612, endelig efter Museumsraadets Disposition hvert tredje Aar 200 Kr. af de i Rigsdagstid. f. 1868—69 l. c. opførte 1200 Kr. til Hjælp ved Arbejderne ved de ved Inddragning af det ene Inspektorat ledig blevne Klasser af Hvirveldyr og lavere Dyr. — Særlig til den Westermanske Insektsamling var knyttet en Konservator, Løvendal, med aarlig Lønning af den samlede Lønningssum, 468 Kr., nemlig en oprindelig ved Finansloven f. 1869—70, jfr. Rigsdagstid. f. 1868—69 Tillæg B. Sp. 403—6, tilkommen Lønning 400 Kr. og dennes Andel 68 Kr. i den for den samlede Lønningssum bevilgede Forhøjelse med 20 %.

Den uden for Museets 3 Afdelinger staaende Studie- og Forelæsnings-samling bestyredes af Professoren i Zoologi, til hvis Embedsvirksomhed den var knyttet. Ved denne Samling havde Etatsr. Steenstrup ingen fast Assistent, og med Hensyn til Betaling for udført Assistancearbejde var han udelukkende henvist til de Moltkeske Legatmidlers Konti II. og III. Den aarlige Indtægt fra disse, hvorover Professoren i Zoologi kunde disponere, dog ikke blot til Assistance, men ogsaa til Indkøb og alle øvrige Udgifter ved Samlingen, derunder ved dens Vedligeholdelse, Renholdelse samt daglige Benyttelse til Forelæsningsbrug og af de studerende, var for Tiden 1057 Kr. 14 Ø. Faktisk var heraf efter 6 Aars Gjennemsnit omtrent Halvdelen medgaaet til Assistance og Præparation. En fast Konservator havde denne Samling heller ikke; men den til anden Afdeling knyttede Konservator, Conradsen, anvendtes ved Studie- og Forelæsnings-samlingen i den Tid, hvori han kunde afses ved den nævnte Afdeling.

Om de særlige Indtægter, hvorover der kunde disponeres til Assistance uden for de paa Universitetets samlede Lønningssum opførte Beløb, var der allerede i foran staaende givet Oplysning. Det vilde ses, at bortset fra de for Studie- og Forelæsnings-samlingen bestemte Moltkeske Legatmidler kunde der i saa Henseende kun blive Tale om det Dr. Meinert af Udgiftspost 7 a. tillagte Honorar 300 Kr. Sluttelig bemærkedes det, at de af Universitetets samlede Lønningssum, jfr. Rigsdagstid. f. 1868—69 Tillæg A. Sp. 1677, normerede 400 Kr. i alt til Medhjælp ved Kontorarbejdet og til Hjælp de Dage, Museet staar aabent for Publikum, ganske vare holdte uden for denne Opgjørelse, eftersom de ikke særlig vedrørte nogen enkelt Afdeling af Museet.

Under 5. Juli tilskrev Ministeriet derefter Konsistorium, at det af de gennem Kvæstør tilvejebragte Oplysninger fremgik, at 2. Afdeling, naar man saa hen til den tilstede værende Arbejdskraft og de dertil samt til Assistance medgaaende Pengemidler var i høj Grad heldig stillet, selv naar intet Hensyn toges til de her omhandlede 1000 Kr. *) Ministeriet bemærkede fremdeles, at det af Etatsr.

*) Ministeriet sammenstillede de fra Kvæstøren modtagne Oplysninger saaledes:

1. Afdeling (Prof. Reinhardt) havde en fast	
Konservator med Løn	1500 Kr. „ Ø.
foruden Hjælp af Portneren;	
af den samlede Sum i Gjennem-	
nemsnit aarlig	286 — 66 —

1786 Kr. 66 Ø.

Steenstrup og Konsistorium var indstillet, at de 1000 Kr. skulde stilles til Raadighed for derved at uddanne en yngre Videnskabsmand, som kunde fortsætte de tilbage staaende Arbejder i den konkologiske Afdeling. Men nagtet Ministeriet havde en temmelig fri Disposition over de Beløb, der som samlede Summer vare stillede til dets Raadighed, var det dog strængt bundet til Kontoens angivne Formaal; men under dette vilde det ikke kunne lade sig henføre at uddanne en yngre Videnskabsmand, som kunde fortsætte de tilbage staaende Arbejder i den konkologiske Afdeling. Ministeriet savnede derfor Beføjelse til at gaa ind paa det for Anvendelsen af de 1000 Kr. gjorte Forslag, og da der for Tiden ingen Kræfter stode til Raadighed i den konkologiske Afdeling, men disse derimod vare tilstede i tredje Afdeling, hvor der desuden vare ekstraordinære Arbejder at udføre, ansaa Ministeriet det for uforsvarligt længere at udskyde de sidst nævnte Ordningarbejder og havde derfor taget den Beslutning, at de 1000 Kr. fra d. 1. Juli 1878 at regne skulde stilles til Disposition for Bestyreren af tredje Afdeling. I øvrigt erklærede Ministeriet sig villigt til at modtage og paa Finanslovsforslaget f. 1879—80 optage eventuelle Forslag om Forhøjelse af de Summer, der ere bevilgede til Samlingernes Vedligeholdelse og Forøgelse, ligesom det ogsaa vilde tage et eventuelt Forslag om Uddannelse af en Kandidat til at fortsætte Ordningen af den konkologiske Samling under Overvejelse, for saa vidt dette fremtraadte som en særskilt Bevilling paa Finansloven og begrænsedes til et bestemt Aaremaal. Om de videre Forhandlinger i denne Sag vil et senere Hæfte indeholde Oplysning.

3. Det astronomiske Observatorium.

I en Skrivelse til Marineministeriet henlede Søkartarkivet Opmærksomheden paa de uheldige Forhold, hvorunder Arkivet er stillet ved Udarbejdelsen af dets Søkort med Hensyn til den nøjagtige Bestemmelse af Magnetnaalens Deklination

2. Afdeling (Etatsr. Steenstrup) havde en		
fast Assistent med Len	2268 Kr.	„ Ø.
en fast Konservator	1728 —	„ —
foruden Hjælp af Portneren;		
samt af den samlede Sum i		
Gjennemsnit aarlig	1446 — 67 —	
		5442 Kr. 67 Ø.

Som Bestyrer af Studie- og Forelæsningssamlingen havde Prof. zool. tillige aarlig i Gjennemsnit af de Moltkeske Legater 1057. 14, hvoraf omtrent Halvdelen efter 6 Aars Gjennemsnit gik til Assistance og Præparation.

3. Afdeling (Prof. Schiødte) havde en fast		
Assistent med Len	852 Kr.	„ Ø.
samt af den samlede Sum i		
Gjennemsnit aarlig	666 — 67 —	
		1518 — 67 —

som en Følge af, at der nu i en lang Aarrække ikke havde været noget magnetisk Observatorium i Virksomhed her i Landet. Denne Skrivelse tilstillede Marineministeriet Kultusministeriet, idet det udtalte, at det, da en særegen Bygning var opført i det nævnte Øjemed ved det astronomiske Observatorium, og da de fornødne Instrumenter i det mindste til Dels havde, næppe vilde være forbundet med større Vanskeligheder at gjenoprette et magnetisk Observatorium, og derfor anbefalede Sagen til Kultusministeriets Omsorg. Efter Paalæg af sidst nævnte Ministerium indhentede Konsistorium Erklæringer fra Professor astronomiæ og det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.

Prof. astron. Thiele udtalte i en Erklæring af 5. Juni, at selv om det kunde lykkes Søkortarkivet ved de hidtil anvendte Midler at skaffe sig en for Søfarten nogenlunde tilstrækkelig Kundskab om „Misvisningen“ og dens Forandringer, vilde der dog, saa vidt han vidste, paa andre Omraader af finere teknisk og til Dels videnskabelig Natur være en Trang tilstede til saadanne stadige eller i det mindste jævnlige Bestemmelser af Jordmagnetismens Retning og Styrke, som kun kunde faas, naar et magnetisk Observatorium holdtes i Virksomhed. Uagtet han savnede officiel Kundskab derom, forudsatte han, at Videnskabernes Selskab var utilbøjeligt til atter at overtage Bekostningen ved de magnetiske Observationer, som formentlig burde anstilles, men at den nævnte Institution derimod vilde findes villig til paa billige Vilkaar at afhænde det ved det astronomiske Observatorium beliggende magnetiske Observatorium med Instrumenter. Under disse Forudsætninger og hvis derhos Søkortarkivet, der som den mest interesserede Part utvivlsomt maatte være nærmest til selv at paatage sig Udførelsen af de magnetiske Observationer, af en eller anden afgjørende Grund maatte være forhindret deri, vilde det astronomiske Observatorium vel være nærmest til at paatage sig det dermed forbundne Arbejde. Det var ikke, fordi Studiet af Jordmagnetismen kunde henregnes til Astronomien, der ved de magnetiske Iagttagelser kun spillede en underordnet Rolle og blot afgav Midlerne til at orientere de magnetiske Instrumenter, men kun af rent praktiske og ydre Aarsager, nemlig dels fordi man temmelig sikkert kunde gjøre Regning paa altid at kunne finde en Astronom, der var villig til og i Stand til at tilegne sig alle de Forudsætninger, som ere nødvendige til disse Iagttagelser, medens det derimod kun sjældent vilde hændes, at nogen indenlandsk Forsker vilde vælge Magnetismen til Specialstudium, og dels fordi den Bygning, der var bestemt til magnetisk Observatorium, nu en Gang laa umiddelbart ved det astronomiske Observatorium. Skulde det erkjendes for hensigtsmæssigt at henvise de magnetiske Iagttagelser til det astronomiske Observatorium, uagtet dette ikke havde nogen Interesse i Resultatet af disse Iagttagelser, maatte det dog være en Selvfølge, at Udgiften dertil ikke afholdtes af Observatoriets Normalsum.

Fakultetet, der under 15. Juni indsendte denne Erklæring til Konsistorium, bemærkede, at det ansaa Gjenoprettelsen af Observatoriet for ønskelig saa vel af praktiske som videnskabelige Hensyn. Men for at Observationerne ikke paa ny skulde udsættes for længere eller kortere Afbrydelser, maatte de ske under ansvarligt Tilsyn og for særlig dertil bevilgede Midler. For saa vidt Opgaven kun var at bestemme Misvisningen til Søkortarkivets Brug, trængte denne ikke til saa stor Nøjagtighed, at ikke Arkivet let maatte kunne bestemme den selv. Endelig bemærkedes det, at der i Fakultetet havde rejst sig en Stemme for Hønlæggelsen

af Observationerne til det meteorologiske Institut, hvortil da vilde kræves enten en ny Bygning eller Flytning af den gamle.

Konsistorium indsendte under 3. Juli disse Erklæringer til Ministeriet. Ogsaa Konsistorium ansaa det for det naturligste, at Søkortarkivet selv overtog de her omspurgte Arbejder, i hvilke det var nærmest interesseret. Det udtalte derhos, at der vel ogsaa, hvis Hensynet til den for Haanden værende Bygnings Beliggenhed ikke betragtedes som afgjørende, kunde være Grund til at drøfte det Spørgsmaal, om det ikke var rimeligt at henlægge dem under det meteorologiske Institut. Skulde det imidlertid blive Resultatet af yderligere Forhandling om noget af disse Alternativer, at man fra Marineministeriets Side vedblivende ønskede, at Prof. astron. overtog Arbejdet, og hvis en Overenskomst med Videnskabernes Selskab med Hensyn til Bygningen og Instrumenterne blev opnaaet, kunde der formentlig intet være til Hinder for at modtage Prof. Thieles Tilbud, idet Konsistorium dog forudsatte, at dette kun kunde forbinde ham personlig, men ikke paalægge hans eventuelle Eftermænd, uden fornyet Forhandling med dem, et Arbejde, der laa uden for deres Embedspligt og uden for Universitetets Opgaver, og som de maaske kunde have Betænkelighed ved at overtage. Konsistorium betragtede det fremdeles som en Selvfølge, at den Omstændighed, at Prof. astron. ved et Arrangement som det omtalte kom til at lede de omspurgte Arbejder, ikke kunde paadrage det astronomiske Observatorium eller Universitetet overhovedet nogen som helst pekuniær Byrde, men at det maatte blive Marineministeriets Sag at skaffe de Pengemidler til Veje, som behøvedes til at lønne Arbejdet og vedligeholde Instrumenterne.

Kultusministeriet tilstillede Marineministeriet disse Erklæringer, idet det bemærkede, at det i alt væsentligt kunde henholde sig til dem. Marineministeriet svarede imidlertid tilbage, at det ikke saa sig i Stand til at gaa ind paa de fremsatte Betingelser og derfor frafaldt det udtalte Ønske, hvorom Kultusministeriet under 5. Juni meddelte Konsistorium Underretning.

— Det er i Aarb. f. 1876—77 S. 105—7 omtalt, at Ministeriet paa Finanslovforslaget f. 1878—79 optog et Beløb af 3550 Kr. 50 Ø. en Gang for alle til forskellige Anskaffelser, Reparationer m. m. samt et Tillæg til Observatoriets Normalsum af 470 Kr. Begge Beløb ere ved Finansloven f. 1878—79 blevne bevilgede.

VII. Det akademiske Legat- og Stipendievæsen.

1. Tilkomne Legater for studerende ved Universitetet.

I det akademiske Aar 1877—78 er der tilkommet 2 Legater, nemlig Lands-overretsprokurator Johan Joseph Wenceslaus Ronges Legat og Det Gyldendal-Deichmannske Legat.

„Landsoverretsprokurator Johan Joseph Wenceslaus Ronges Legat for en juridisk Student ved Kjøbenhavns Universitet.“ Fundatsen, der under 3. Debr. 1877 ad mandatum er forsynet med kgl. Stadfæstelse, lyder saaledes:

Vi Rektor og Professorer ved Kjøbenhavns Universitet gjøre vitterligt: Glashandler J. F. Ronge har meddelt Konsistorium, at han til Minde om sin af-